

PETHES SÁNDOR

Fájdalommal értesítjük, hogy családunkból

Pethes Sándor

75 éves korában 1996 VIII. 24.-én
elhunyt.

Kivánságára hamvait szûk családi körben
helyezzük örök nyugalomra.

A gyászoló család.

Szülei család rokoni
köréből
Köszönet - Sándor házaiban -

MAGYAR FRONT

THE MHBK VANCOUVER CHAPTER NEWSLETTER

SEPTEMBER - OCTOBER
2001

VOLUME III, ISSUE 5

SERGEANT LÁSZLÓ v. POLGÁRI 1919 – 2001

By Peter Czink VRNT

Vitéz Polgári László was born on July 25th, 1919 in *Sellye, Baranya vármegye* in Hungary. I don't know much about his childhood, or the way in which he was raised; or about what he had hoped to become. Few people knew details about *Laci bácsi* because he spoke mostly about the 6-year period of his life between 1939 and 1945 – a time that I believe this old soldier constantly thought of.

He re-lived those memories in his mind over and over, and proudly wore his impressive set of decorations on special occasions; yet he still managed to accomplish a great deal after the war. He was a founder of the Hungarian Society of Nanaimo, and was a tireless fundraiser for the Széchényi Society. He was a long time member of the MHBK, a pillar in the MKCsBK (Veteran's Association of the Royal Hungarian Gendarmerie), and an active member of the Order of St. László. This was on top of his 'day job' at Alcan Aluminium in Kitimat, B.C.

This man fought for the Hungarian cause until the very end, and yet after his death I still hear about the people's grumbling – grumbling about *Laci bácsi*! "Why is he so irritable?" people would ask.

In 1940, he noticed the strange behaviour of a Hungarian artillery sergeant major, and took it upon himself to arrest him. Only after receiving a severe 'dressing down' from his commanding officer was it discovered that the man was a Soviet spy. *Laci bácsi*

Vitéz Polgári László speaking with Péter Czink - 2000.XI.26.

BECSÜLETTEL
HÜSÉGGEL
MINDHALALIG

ISTENÉRT
HAZÁÉRT
BAJTÁRSAINKÉRT

then joined the 52nd Infantry Regiment where he was put to one of the most unpleasant tasks a soldier could get – dealing with partisans. He could never be sure of who was friend and who was foe, and often well armed guerrillas in civilian clothing would engage him and his men in fierce street battles.

I have heard that people would complain that: “He is too critical”. Two years later, *Laci bácsi* was given an ‘easier’ task. He was sent to the Russian Front, and put into action on the Don River bend. Two hours later, at 7:00 pm on July 31st, 1942 he was severely wounded, and then thrown together with the growing number of Hungarian dead. Only later did a medical orderly notice that he was indeed alive. *Laci bácsi* was taken to a first aid station by horse drawn carriage and then sent home by train – the same train in fact that carried the body of the Vice-Governor István Horthy.

Perhaps he was a little critical – perhaps he found it difficult to understand the little everyday hardships that we sometimes tend to over react about. Ten months later when he was better, although declared 74% disabled; he volunteered once more for the front. In his words, he wanted to return to the front because “my parents were poor, they only had one room with a dirt

floor which served also as the kitchen; there were five of them living there and I would have been the sixth – so I volunteered for front-line duty”. It wasn’t long before he was to prove his loyalty to his comrades again, and soon he reached the rank of sergeant, and acted with such bravery that he was awarded the Large Silver Bravery Medal. This 74% disabled sergeant, decorated for bravery was again badly wounded in combat and sent to a field hospital in *Balatonboglár. Pécs*, where his parents lived had already fallen to the Russians, so he volunteered for the Royal Hungarian Gendarmerie where he learned a new trade – cooking and baking.

“He complains about the food!” Some would say about *Laci bácsi*. During his fight against the partisans he and seven other soldiers were captured by a heavily armed group of over 20 guerrillas. *Laci bácsi* and his men were stripped of their weapons and anything else of value, and held for two days. On the second day they were offered food by their captors, and were happy to see that they would be given Hungarian *gulyás*. After they had all began eating, they were told that the food was made from executed German soldiers.

Laci bácsi gave up his youth and his innocence for his country, and he loved and served Hungary until his strength finally left him. Maybe he was a little grumpy – they used to call it ‘shell shock’ and now ‘post traumatic stress disorder’. Maybe he had the right to be a little more particular about things, because he was a great Hungarian, and a brave front-line fighter.

THE DECORATIONS OF VITÉZ LÁSZLÓ POLGÁRI (1919.VII.25. - 2001.X.7.)

Top row: Badge of the Order of Vitéz; Grand Knight's Cross of the Order of St. László; Knight's Cross of the Order of St. László. Second row: Large Silver Bravery Medal; Small Silver Bravery Medal; Bronze Bravery Medal; Fire Cross; Commemorative Medal for the Liberation of Upper Hungary; Commemorative Medal for the Return of Southern Hungary; MHBK 20 Year Anniversary Commemorative Medal; MKCsBK 25 Year Anniversary Commemorative Medal with Swords; Don River Veteran's Association Commemorative Cross with Swords; MKCsBK Cross of Honour; Royal Hungarian Gendarmerie 100 Year Anniversary Commemorative Cross and the European Combatant's Cross.

THE PROPER PLACE FOR SOME PRECIOUS MEDALS

The 2001 September-October issue of the Magyar Front was dedicated to an old soldier, 'Laci bácsi', or more officially, former Sergeant László v. Polgári of the Royal Hungarian Army.

I met him only twice, but we corresponded and spoke on the telephone quite a lot – we had a brief friendship that meant a lot to me. In several conversations with me, he spoke of how he would like to leave me his most prized possessions – his military medals. He was seen with them often, jingling on his coat, and when he ended up in a hospital bed late in his life he had them carefully mounted in a picture frame with a note on the back that they should be given to me when he would be on the 'hadak útján'.

He passed away on October 7th, 2001, and his daughter took over his possessions. Shortly after that his dear friend and Vancouver Chapter member Ferenc v. Mandalik was given the medals after he contacted Laci bácsi's daughter and inquired about them. After some time she returned the decorations, but they were laying loose in the frame and the large and one of the small Silver Bravery Medals were missing.

Both Ferenc and I thought this was strange, and when he gave them to me we discussed that something was missing from the frame – and that night I did my best to remember which medals Laci bácsi had. I looked at some pictures and he indeed had one large and two small Bravery Medals, but I mistakenly assumed that one of the small ones was the bronze version. Ferenc was determined to talk to Laci bácsi's daughter again, and in the meantime I substituted two medals from my own collection, a large silver and a small bronze, for the picture in Volume III, Issue 5 of the Magyar Front.

After some time the original medals were returned to me.

I was disturbed by the whole affair – that such items could be so misunderstood and disrespected by the family

members of veterans. I replaced some of the ribbons that were in very poor condition and put them into a special box in my cabinet. I look at them often and with fondness. I have a great love for collecting Hungarian military decorations and militaria in general, but somehow this group of medals were extra special to me – most probably because Laci bácsi expressly gave them to me to care for.

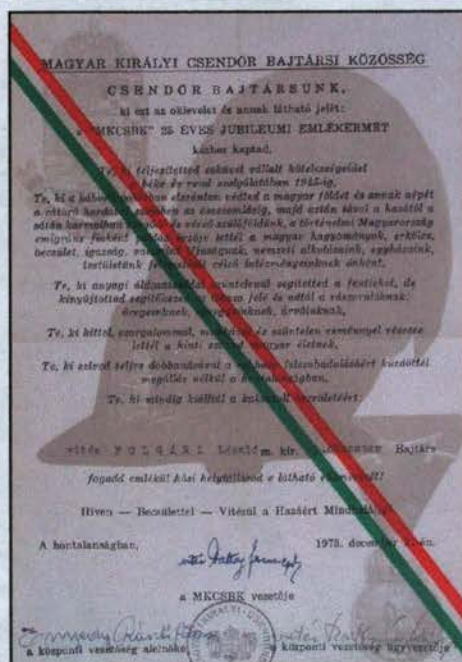
Not too long ago I got to know Gergely Sallay – the head of the Numismatic Collection of the Hungarian Military History Institute and Museum, and he told me of how their collection has very few items from the MHBK. Laci bácsi's medals (and the documents that go with them) represent awards from many of the Hungarian immigrant veteran's groups, and I thought of how these important artifacts might have a better home in Hungary's most prestigious military museum.

I have thought a great deal about this, and I have decided to donate this group to the museum. I think Laci bácsi would be happy about this decision, since now all Hungarians will have access to them, and they will be among our nation's most revered historical artifacts.

László v. Polgári's medals are pictured on the previous page (the image was taken from the September - October 2001 Magyar Front, when I had to substitute two medals from my collection - the Large Silver and Bronze Bravery medals. The badge of the Order of Vitéz, Grand Knight's Cross of the Order of St. László, Knight's Cross of the Order of St. László, Large Silver Bravery Medal, two Small Silver Bravery Medals, Fire Cross, Commemorative Medals for the Liberation of Upper Hungary and for the Return of Southern Hungary, MHBK 20 Year Anniversary Commemorative Medal, MKCsBK 25 Year Anniversary Commemorative Medal with Swords, Don River Veteran's Association Commemorative Cross with Swords, MKCsBK Cross of Honour, Royal Hungarian Gendarmerie 100 Year Anniversary Commemorative Medal and the European Combatant's Cross will be sent to the Hungarian Military History Institute and Museum.

I am also including the award documents that Laci bácsi gave me. The

document for the European Combatant's Cross (1970), an MHBK Certificate of Merit (1972), and the document for the MKCsBK Cross of Honour (1995) are pictured at the top of the page. In the middle is the certificate for the MKCsBK 25 Year Anniversary Commemorative Medal with Swords (1973). The bottom row shows the award documents for the Knight's Cross of the Order of St. László (1971), the Royal Hungarian Gendarmerie 100 Year Anniversary Commemorative Medal (1981) and the Grand Knight's Cross of the Order of St. László (1999).

With these items I am also sending 5 typewritten pages of Laci bácsi's reminiscences; 6 photocopied pages from Hungarian-Canadian publications regarding Laci bácsi; 3 photocopied pages of miscellaneous military documents; 1 page with 2 copied pictures of him; 1 copy of a photo and biography of his father; his MHBK Vancouver Chapter membership document; a letter from the Don River Veterans' Association; a handwritten Hungarian document from 1947 and letter willing the medals to me.

REVICZKY ZSIGMOND

KIRÁLYÉRT ÉS HAZÁÉRT

DICSÉRŐ-OKIRAT

No. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság.

3558. szám.

sgt. 1911.

Serényi István

balassagyarmati szárnybeli csendőrnek, egy tűzvész alkalmával az életbiztonság, valamint a tűzoltás és vagyongerítés körül tanúsított bátor, gyors és fáradhatatlan tevékenységéért, teljes elismerésemet fejezem ki. -

Pozsony, 1911. évi szeptember hó 16-án.

Körmöcsányi

csendőrkerületi parancsnok.

István v. Serényi, der ehemalige ungarische Langstreckenläufer-Champion, ein ehemaliger Journalist, auch ein ehemaliger politischer Häftling unter der kommunistischen Herrschaft, emigrierte 1956 in die USA.

Anlässlich des Besuches von Staats- und Parteichef Chruschtschow in den USA 1959 kletterte Serényi auf die Freiheitsstatue und verband deren Augen, damit sie die Schande nicht sähe. Diese Tat erregte die Aufmerksamkeit der ganzen Welt.

Im folgenden Jahr lief er die Strecke von der St. Patrick Kathedrale (New York) bis zum Weißen Haus in acht Tagen. In Washington überreichte er dem Präsidenten der Vereinigten Staaten Freiheitsbotschaften für die unterdrückten Völker.

Zwei Jahre später – 1962 – ging Serényi von San Francisco (California) nach New York; er bewältigte diese Strecke in 74 Tagen, wobei er den bisherigen Rekord unterbot.

Seit dieser Zeit setzt Serényi seine „Kreuzzüge für die Freiheit“ in den freien Ländern der Welt fort.

Als Pensionist lebt er seit Frühling 1991 mit seiner Frau in Wien. Trotzdem arbeitet er weiter mit Tapferkeit und jugendlichem Elan im Rahmen der „Stillen Diplomatie“. Ziel ist: ein freies, gesundes und europäisches Ungarn und ein harmonisches, christliches Europa.

ISTVÁN v. SERÉNYI

Schönburgstr. 7 1040 Wien

Serényi István, vitéz (Trencsénteplic, 1917.12.13.–) Hírlapíró, távfutó atléta. Hírlapíró tevékenységét Magyarországon kezdte, hol több lap munkatársa volt. Ugyanakkor atletizált is és több országos bajnokságot nyert. Az összeomlás után korábbi riportjai és haditudósításai miatt kényszermunkára ítélték, honnét 1947-ben szabadult. Nyugatra távozott; előbb Ausztriában élt és sportolt, majd 1956-ban az USA-ba emigrált. Hruscsov 1959. évi látogatásakor a New York-i Szabadság-szobor szemeit fekete lepellel kötötte be, jelképezve az USA vakságát a magyar szabadságharc eltiprójával szemben. 1960 októberében, a rabnemzetek memorandumával New York-ból Washingtonba futott és a világsajtó nyilvánossága előtt nyújtotta át a memorandumot a Fehér Háznál Nixon akkori alelnöknek. 1962-ben San Francisco-ból "Remember Hungary" feliratú trikóban New York-ba gyalogolt és megjavította azon a távon az 1909 óta fennálló rekordot. 1970-ben

dél-amerikai körúton hirdette a magyar igazságot. 1988-ban európai körútja alkalmából trianoni és erdélyi memorandumokat adott át vezető állami személyeknek. 1989-ig 4 világrész 47 országába vitte a maga módján a magyar ügyet a világ nyilvánossága elé. Rendszeresen szerepel mint hírlapíró, ünnepi szónok; több emigrációs magyar szervezet vezetőségi tagja. 1991-ben Bécsbe települt át, ahonnét körútjai során leginkább a magyar ifjúság nemzeti öntudatát iparkodik erősíteni. Évtizedek alatt kiépített nemzetközi kapcsolatai révén pedig „csendes diplomáciával” igyekszik minden magyar ügyet elősegíteni. "

HUNGARIAN ETHNIC LEXICON FOUNDATION 1996

**MAGYAR
NEMZETŐRSÉG**
/HUNGARIAN NATIONAL GUARD/

Igazolvány száma:
/Certificate number/
M.N.0204

VL. Serényi István
VEZÉRŐRNAGY
/major general/

Születési hely, idő: Trencsénteplic, 1917.12.13.
/Place date of birth/
Anyja neve: Zimmerman Józsefa
/Mother's name/

Egyenruha viselésére jogosít
/Entitled to wear uniform/

Idézet az 1991 tavaszi Bajtarsi Levél „Levelesláda” rovat
(42-43.o) Közleményéből:

.....
SIMON FERENC (Holland Landing, Ont., Kanada) bs-unk 1990 decemberi leve-
léből közöljük az alábbi, - bár helyszűke miatt lerövidített - idézetet,
mely újabb bizonyítéka a Csendőrség törvényes és tárgyilagos szolgálati
magatartásának:

... " A zsidóság szemében szálla maradt, hogy a magyar kormány rende-
tére, német nyomásra Magyarországon is - noha csak 1944-ben a közbiztonsá-
gi szervek végrehajtották a zsidók összeszedését. Ez városokban a rendőr-
ség, vidéken a csendőrség igénybevételével történt meg.

1944 őszén, a szovjet tankcsordák elől, a Központi Nyomozóparancsnokság
is az ország nyugati határmentére húzódott. Törzsalosztálya Répcelakon
foglalt ideiglenes állomáshelyet. Kormányrendeletre ezen sorok írójának
parancsnoksága alatt, okt. 6-án, 22 főből álló cső. különítményt rendelt visz-
sza Budára, a Gellért-hegyen volt: Svédország, magyarországi külképvise-
letének biztosítására. Köztudott volt, hogy a kirendeltség épületében
(rendszeresen) zsidókat rejtegetnek, s őket Wallenberg úr (a kirendeltség
vezetője) nagyszámban juttatja Amerikába. E tényről a Nyilaskeresztes Párt
is értesülve volt és több alkalommal intézett támadást a kirendeltség el-
len, hogy onnan zsidókat hurcoljanak el. Ennek megakadályozását szolgálta
a cső. különítmény odavezénylése. Az őrség szolgálati ideje alatt: 24-25 fő-
ből álló fegyveres nyilas csop. két ízben intézett támadást a kirendelt-
ség épülete ellen, hogy onnan KUGEL ERNŐT és társait a Párt Házba kísérje,
Szálasi testvér parancsára. Az őrség, természetesen, ezt megakadályozta, szol-
gálati ideje alatt egyetlen embert sem hurcoltak el a nyilas fiúk a kiren-
deltségről.

Buda körül karácsony éjszakáján bezárult az orosz gyűrű. Wallenberg úr
irodájába hívatta az őrség parancsnokát és a következő szavakkal búcsúzott:
"Kormányom és magam nevében köszönetet mondok a M. Kir. Csendőrségnek és kü-
lön önöknek, amiért kiváló szolgálatukkal elősegítették emberéletem mentő
munkánkat..." Kezet nyújtott és elhagyta az irodát.

(A szerkesztő megjegyzése: " A sors ironiája, hogy míg Raoul Wallenberg szobrot kapott
Budapesten, addig Simon Ferenc hazájából kiűzve él Kanadában és a Csendőr Testület,
melynek védelmét Wallenberg élvezte és megköszönte, még ma is megbélyegzett Testület-
nek számít.)

.....

Nyolcvan esztendő távlatából visszatekintve buktatókkal telített életút-
tamra, melynek jelentős részét sokatigérő csendőrségi pályafutásom, (a kommu-
nisták jóvoltából történt) derékonfitorése, még inkább járhatatlanabbá tett, el-
mondhatom, hogy a pusztán létért folytatott évek - évtizedek nem hagytak időt
arra, hogy könyvet vegyek a kezembe és szellemi szomjamat enyhítsem. A kevés-
nél is kevesebbet, hogy ifjúkori vágyaimat követve, írói ténykedés iránti ér-
deklődésemet a gyakorlatban fejlesszem, noha ennek óhaja fiatalságomtól ben-
nem élt.

Korábbi verseim és egyéb írásaim a budai harcok idején elvesztek. A II.
világháború utáni kommunista rendszer emberi jogaimtól és létjogosultságom-
tól megfosztott, sem időm, sem lelki erőm nem maradt arra, hogy írószerszámot
vegyek a kezembe és írjak. Azon kevesekből, mit a későbbi években írtam, a leg-
szűkebb családkörben sem beszéltem, mert ezeknek, mint irodalmi termékeknek
semmi fontosságát nem tulajdonítottam.

Több, mint 20 éven át kommunista rendszerben éltem, csak 1970. Karácsonyra
érkeztünk feleségemmel lányunk után Kanadába, aki már évek óta befogadó orszá-
gunkban élt. Érkezésünk idején 60. életévem küszöbe előtt álltam. Kanadában még
1 évet munkahelyen és azon kívül ledolgoztam, ezért időhiányában itt sem ír-
hattam. Emberi számítás szerint nem számolhattam már, a még hátrélvő éveim
sokaságával, így azzal sem, hogy kanadai létünk jövőbeni alapját megvessem. Mé-
gis arra törekedtem, hogy ez utóbbiért minél többet tehessek, s munkálkodtam.

Évszázadunk is problémadús időket hozott korosztályom számára: Háborúk,
forradalmak, Trianon, a vissza-visszatérő világgazdasági válságok, de legnagyobb
ellenség a szegénység volt. Mindezek csak növelték anyagi gondjaimat, szellemi
tartalékomat viszont ezekkel egyidőben csökkentették, szintén időhiányában.

A hazai politikai légkör sem nekem dolgozott! Az elvtársak nem hagytak
számomra életteret, de büntettek, bár arra érdemem nem volt. Megjártam: Kistar-
csát, Tökölyt, átéltem a (akkor még KGB) tortúrát, nem egyszer a rendőrségi fog-
dak magányát, éveken át hordtam a rendőrfelügyelet sötét bélyegét, bár nem
szolgáltam rá, s ezeknek legjobb baráti kapcsolataim is kárát szenvedték.

Elmondhatom továbbá, hogy csendőrségi éveimtől eltekintve, önképzésre alig
maradt időm, de a csendőrségnél is, mindenekelőtt a szakmai tudnivalók szöve-
vényében való jártasságra szorítkoztam; iskolai tantárgyakra; a Büntetőtörvény-
könyv paragrafusaira, a Csendőrségi Szolgálati Utasításra (SZUT)-ra, és más
szakkönyvek tanulmányozására.

Az egy éves járőrtárs iskolát 1937-38-ban 108 próbacsendőr Bajtárssal
Makón, míg a fél éves járőrvezető tanfolyamot 1943-ban már Budapestről, a

Csendőrség Központi Nyomozóparancsnokság-tól, Újvidékre vezényelt 80 Bajtársammal végeztem el, mindkettőt az élbolyban, kiváló tanulmányi eredménnyel.

Behatódobban végül is, csak kanadai nyugdíjazásom (71. életévem) után kezdtem igazában foglalkozni az irodalommal. Ezekre az évekre viszont 4 évig tartott betegségem, végül egy bélműtét vetette rá árnyékát.

Ebben a korban és ilyen egészségi állapotban előfordulnak már szellemi rövidzárlatok, s apránként elveszíti az ember szellemi tartalékának jó részét.

Csak 1987. év elején vetődött föl bennem a gondolat, hogy megmérsem írásimat. Néhány versemet és egyéb írásomat elküldtem a Wellandon (ONT Canada) lakó dr. Fáy István irodalomtörténész-esztétához. Gyenge értékelést vártam, ezért nem is csalódtam, mert a következő években újságok és más folyóiratok megjelentették írásaimat. Úgy gondolom, hogy a végső szót verseskötetem kézhezvétele után, az olvasótábor mondja majd ki. Ez utóbbi osztályzatnak értékelése, nem lehet közömbös egyetlen írásműre sem.

Tudom, az idők változnak, s bennük az irodalmi tendenciák is alakulnak - formálódnak. Nagy íróink, költőink munkáit, hagyományait figyelve - tanulmányozva, a kötött verselés híva vagyok, nem az olyan szabadverselésé, melyből hiányzik "az értelemszerű" mondanivaló.

Az irodalomnak nem kis része van az emberiség szellemi értékképzésében-életvitele meghatározásában. Ezért ügyelnünk kell arra, hogy irodalmunk előrelépése, ne keresztesse a magyar költészet nagy hagyományait.

Arany Jánost joggal nevezhetjük "szellemi édesapánknak"! Műveiről elmondhatjuk; értésükhöz nem szükséges felsőbbfokú képzettség, de keresztretjtvényi fejtörés sem. Értelmüket könnyedén felfogják ők is, akik leginkább rávannak utalva; az egyszerű dolgozó, társadalom.

Írásaim lelkem mélyéről fakadnak, s ezt az irányvonalat követem. Fogalmazás közben anyanyelvünk legegyszerűbb szavaival igyekszem gondolataimat kifejezni, hogy mondanivalóm könnyedén felfogható legyen. Kerülöm az elbűrjázott idegen szavak használatát, s arra törekszem, hogy gondolataim szóbaöntése értelemszerű szabad folyást kapjon, remélve, hogy ezáltal a legszélesebb olvasótábor is találkozni fog írásműveim mondanivalójával(?)

1992. szeptemberben felvettek a Kanadai Magyar Írók Szövetségébe, 1993. február 14-én keltezett levélben a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség Központi Vezetősége felkért Lapjának; a "BAJTÁRSI LEVÉL" lektori teendőinek ellátására.

Nyelvében él a nemzet! Magyarok csak addig maradunk, míg tudatunkban élénken él "magyarságtudatunkat" tápláló anyanyelvünk kristálytiszta - bővízü forrása.

Newmarket, 1992. szeptember 20.

(S F)

SÓKI JÁNOS
TÖRM

SÓKI JÁNOS TÖRM

1930-AS ÉVEK VÉGE

F.: HÖCH FRANCISKA /SZIKVÍZÜZEM TULAJDONOS LEÁNYA
MÉDGYESEGYHÁZA „DÓZSA-U.

-1943. május végén Zsitomérban végre vonatra szálltunk és elindultunk haza, négy napot utaztunk Pécsig. Ukrajna területén hol álltunk meg és ha megálltunk miért, már nem emlékszem. Pár nap alatt értünk Lavocsniba a régi Osztrák-Magyar határra, a II. magyar hadsereg megmaradt katonáinak ezen a helységeen keresztül kellett menni, fegyvereket le kellett adni, fürdés, fertőtlenítés volt. Mielőtt elindultunk Korostyemből menetlevelet kaptunk arról, hogy milyen kincstári (katonai) felszerelést viszünk magunkkal, fegyverek, hátizsák, pokróc, stb. Főhadnagy saját nevére két menetlevelet állított ki egyikre két puskát irt a másikra egyet azzal, hogy a határon a két puskás menetlevelet mutassam be s ő majd Pécsen az egy puskás menetlevéllel szerel le, egy puskát megakart tartani magának. Így három puskát is cipeltem Lavocsni-ig, ott minden fegyvert le kellett adni. Mikor a menetlevelet állította ki, kértem az enyémre két pokrócot írjon, szigorú pofával rámnézett, de azért beírta a kettőt, így nekem lett egy pakrócom de neki nem lett puská. Sokan bizony nagy batyukkal tértek haza, főleg a tisztek, vadászták az ikonokat és a pityurkát. Az ikon eredeti vallásos tárgy olajfestmény, pityurka kicsi arany ötrubeles.

Én magam is sok emléktárgyat hoztam haza, különböző, kabátra kitűzhető, köralakú, domborműves civil és katonai jelvényeket. A légvédelmi ágyuk lövedékeinek rézhüvelyéből szép virág és levélmintás virágvázákat kreáltam. Ráírtam a nevemet, a dátumot és a helység nevét. Sokáig megvoltak. Amint a tisztek észre vették rendelték maguknak. Háború után ahogy a kommunista párt átvette a hatalmat s elkezdődött a Tsz-ek felállítása, bátyámtól is elvették a kis birtokát. Három fiatal gyermek-lánya és egy fia volt, nélkülöztek, éheztek és mindent el kellett adniuk még a Tűzkeresztmet is, semmi fronti emlékeztetőm nem maradt. A Tűzkereszttről is csak az igazolvány maradt meg.

Lavocsniból Kárpátalján keresztül Pestet érintve Pécsre vittek bennünket, itt a várostól délre, Sátorfábornak vagy Kertvárosnak nevezett részében, a volt Légvédelmi tüzérsztyál laktanyában helyeztek el bennünket. Háromhétig voltunk egészségügyi zárlat alatt. Esetenként szórakoztattak bennünket közismert művészekkel, a szinpad kívül volt a kerítésen. E kaszárnya mellett volt a huszár laktanya, ahol két évig szolgáltam, ekkor már nem volt ott semmi, se katona, sem épület teljesen üres volt a telek.

Három hét után szabadságot kaptunk, haza mehettünk meglátogatni hozzátartozóinkat és ciuivilruháért. Én felkerestem a fronti levelezőimet is, a fő levelezőm egy középkorú asszony a Magyar Anyák Nemzeti Szövetségének elnöke volt. Vele következőképp kerültem kaopcsolatba: hivatták azokat akiknek már elhunytak a szüleik, hárman jelentkeztünk, kettő félárva volt. Ekkor kaptam meg a címét, irtam neki, felvettük a kapcsolatot s a továbbiakban rendszeresen irt és küldte a csomagokat. Nyáron tartós élelmiszereket, a közelgő tél előtt téli ruhazatot, meleg alsóneműt, keztyűt, zoknit, sapkát, a kabát alá meleg, kötött gyapjú mellényt. Mivel volt fényképező gépem rendszeresen küldött filmet is. Sok fronti felvételem van. Amikor leszereltem fölkerestem és megköszöntem kedvességét, a férje egy nagybirtok főintézője volt, hintóval végig vitt a birtokon s a kint dolgozóknak bemutatott: „ez az én katonafiam, aki most jött haza a frontról”! Igérte, ha szükség lenne segítségre elhelyezkedésnél szívesen segít. De nem volt rá szükség, mert az egy éves frontszolgálat, tűzkereszt kitüntetés, lovas kiképzés, gk. vez, jogositvány, mindenüt megnyitotta a kaput.

Ahogy lejárt a szabadságom, magamhoz vettem a civilruhát bevonultam és a megadott időpontban leszereltünk. Amikor az őrnök átadta az obsitot és egyéb irományokat meglepetve közölte "kapott egy Tűzkeresztet", tudom –feleltem. Kaptunk egy vonatjegyet hazáig, mivel én Pusztahencsére a Gyula bátyámékhoz utaztam "haza", így Nagydorogon szálltam le a vonatról. Nyarat a bátyáméknál töltöttem, segitettem nekik learatni a gabonát és kérvényt nyújtottam be a csendőrséghez, még abban az évben fölvettem. Október elején kellett bevonulni a pélmonostori őrsre (Baranyai háromszög, visszacsatolt terület). Az őrsparancsnok Csiha Kálmán tiszthelyettes volt. Közel öt hónapig voltam csendőr, sok érdekes eseményről tudok beszámolni: először az őrsparancsnok járőrtársa voltam, körbe vitt a faluban bemutatni mint új tagját a csendőrségnek. Utközben az oktatott a csendőr életről, többek között, hogy a csendőr szolgálatban szeszestilt nem iszik, mert ha iszik, stb..... s vége az volt, hogy könnyen elsül a puska. Első megállónk a főjegyzőnél és munkatársainál volt a község házában, majd a bíróságot és az elöljárókat, papokat, orvosokat, iparosokat és kereskedőket, mindenkit aki számít valakinek a községben.

Az őrshez tartozott kb. hat község, két nap után azokba látogattunk, első utunk: irány Baranyavár. Nem a műton mentünk hanem a szőlőhegyeken keresztül s egyszer csak kiabálást hallottunk, "erre-erre csendőr urak, itt vagyunk, szüretelünk". A szőlős-gazda fogadott bennünket terített asztallal, sonka, kolbász szalonna, disznósajt, stb: -hozhatok egy pohár bort-kérdezte, nem, nem és mondta mondókáját az őrsparancsnokom: „a csendőr szolgálatban nem iszik, mert...stb., stb..... könnyen elsül a puska”. A szőlős-gazda nem akart hinni a fülének, de feltalálta magát: ha hozok mustot azt megisszák? Megiszik egy pohár mustot? kérde tőlem az őrsparancsnok –igen, feleltem, a gazda azonnal hozta háromdecis pohárban az itókát. Ahogy egy kortyot megittam meglepődtem, nem must hanem finom bor volt, ránéztem az őrsparancsnok poharára abban is világos, szinte víz tiszta színű ital volt. Nem mertem szólni megittam, sőt ahogy üresek lettek a poharak azonnal megtöltötte. A harmadik töltést már nem engedtem meg, mondván hátha hasmenésem lesz a sok musttól.

Ahogy lejárt az időnk tovább ballagtunk a faluba Baranyavárra és felkerestük a B-egyént (B-egyén hivatalosan bizalmi-t jelent, de mi egymásközt csak besugónak tituláltuk) Minden helységben volt B-egyén, még a cigányok között is, csekély évi fizetést kaptak. A B-egyéneket, komoly, értelmes, megbízható egyénekből válogatták össze, legtöbbször a község elöljáróságának tagjai voltak. A vizit után az országúton ballagtunk Északra Baranyavár határáig, ahol egy kis patak folydogált az őrsparancsnokom megegyezte: ez volt a TRIANON-i határ. Egy későbbi alkalommal, szintén az őrsparancsnokkal, Baranyaváron jártunk és felkerestük azt a vendéglőt, mely szüretkor vendégül látott szőlős-gazdánk tulajdona volt, kedvesen fogadott bennünket, azonnal, minden kérdés nélkül elénk tett egy-egy pohár bort. Akkor már az őrs területén készült boroktól sem „sült el a puska”. Elmesélte az őrsparancsnokomnak, hogy amikor a szőlőben az ebédhez mustot rendeltünk ő nemcsak neki hozott bort, de nekem is. Emlékszem, -mondta az őrsparancsnokom, amíg Pélmonostorról a baranyavári szőlőhegyekig ballagtunk szótlán voltam, de ebéd után tovább menve megeredt belőlem a szó.

Hogy hányan voltunk az őrsön már nem emlékszem pontosan, lehettünk úgy tizen: az őrsparancsnok Csiha Kálmán tiszthelyettes, egy sor I. világháborús kitüntetéssel a mellén, nőtlen, bentlakott az őrsön. Helyettese egy törzsőrmester, nős, két gyerekük volt, kintlakott a faluban, nagyon szerette az italt, ebből sok problémája volt. Az őrsparancsnok sokszor elbocsátással fenyegette, családjára való tekintettel nem tette meg, már csak pár éve volt hátra nyugdíjig. Több alkalommal is voltam járőrtársa, egy alkalommal, kora reggeli indulással, első utunk a pálinka- szeszfőzde volt, a tulaj és az alkalmazottak ismerték s szabad keze volt az

ivásban. Most is fogta a kis pohárkát, tudta hol csöpög-folyik a már iható itóka és bizony tökrészegre itta magát. Szerencsére még kitudtunk jutni a faluból, de az első kukorica boglyát kibontotta és belefeküdt, kérte ha valaki errejárna költsem fel. Nem jött senki, 3-4 órát - talán többet - is aludhatott, fölkel és folytattuk az előírt utunkat. Bevonuláskor kitört a botrány, az őrsparancsnok haragos, erélyes hangon kérdőre, felelőségre vont bennünket, hol voltunk, merre jártunk. Ők két, a menetlevélen előírt, megjelölt ponton is vártak bennünket s nem voltunk ott. Az őrsparancsnok pontról, pontra egy rajzon mutatta be az utvonalat a járőrvezetőm nézi, nézi a rajzot s mosolyogva mondta, azért nem találkoztunk, mert mi ellenkező irányba mentünk. Nem szerettem vele járőrbe menni.

Két őrmesterünk volt, egyik nevére emlékszem, Gulyás őrmesternek hívták, sokat voltam a járőrtársa, ő volt az őrs szíve-lelke-motorja, vele szerettem járőrbe menni, komolyabb ügyeket neki osztotta ki az őrsparancsnok. A járásbírósg megbízottja volt, ő volt megbízva azzal, hogy az őrs területén figyelje a politikai mozgalmakat, szociáldemokraták, folkbundisták, stb. A szociáldemokratákat azért kellett szemmel tartan, mert Titó idejében működött a kommunista part s ahová a Magyar Honvédség bevonult, ott a volt kommunisták átléptek a szociáldemokrata pártba

- Egyik vendéglős fegyvertartásért folyamodott, sváb volt, ő volt a helyi folksbund vezetője, Gulyás őrmester kapta meg az ügyet, én lettem a járőrtársa. A söntésben állt amikor beléptünk, köszöntés után leültünk a söntés elé és az őrmester tájékoztatta, milyen ügyben jöttünk. A járásbírósgon tudni szeretnék micélből akar fegyvert tartani, komoly indoka nem volt, szidta a magyarokat, hogy azok mind kommunisták, rövidesen bejönnek a német testvérek és mi majd minden kommunistát kiirtunk. Az egész interjú nem tartott egy jó félóráig, kinn az utcán azt monta az őrmesterem: ez nem kap fegyvertartási engedélyt.

-Egy éjszakai rövid járőrözés alaklmával az utolsó megállónk a vasutállomás volt. Elbeszélgettünk az ügyeletes főnökkel és körülnéztünk a váróteremben is, mivel még sötét volt, világítani nem volt szabad, a padok között botorkálva észrevettük, hogy az egyik sarokban a padlózaton fekszik valaki a felfelé fordulva, feje alatt egy zsák van. Az őrmester megrugta a zsákot a zsák csörrent, dió van benne, mondta halkan az őrmester és elkezdte böködni a pasas hátsó felét is és biztatta, hogy álljon fel, de nem reagált a felszólításnak, egy erősebb rugásra és hangosabb felszólításra föltápászkodott. De semi igazolványa nem volt, a zsákjával együtt bekisértük az őrsre, ott a kérdésre, hogy hová megy azt felelte ide jött Pélmónostorra, éjfélután egy órakor van találkozója egy barátjával a szőlőhegyen annak hozta a zsák diót. Éjfél után elmentünk a megjelölt helyre és vártuk a barátját, egy óra, két óra, három óra, négykor azt mondta talán eltévesztettem a napot és holnap jön, másnap sem jot. Harmadik nap az őrs parancsnok felhívta az állomásfőnököt és elmondta neki az esetet és jelezte: holnap feltesszük az Eszékre menő gyorsra, át küldjük a jugóknak, a főnök beleegyezett.

-Egyik nap mint ügyeletes levittem az őrs Pécsre menő napi postáját-jelentését az állomásra. Amint a vonat elment, rövid nézelődés után elindultam az őrs felé s az utcán egy idősebb cigányasszony sírva-ríva, szinte rimánkodva kért, azonnal jöjjen vele mert a vője, aki bevan rugva, konyhakés van a kezében orditozva, felyegetőzve megakarja ölni a feleségét. Magyaráztam neki, hogy nekünk nem szabad családi perpatvarokba beleavatkozni, beszéljen a vővel, nyugtassa meg. Ez nem hallgat senkire, de ha magát meglátja, leteszi a kést és elhalgat. Bementem nem hallgatott el és a kést sem tette le, sőt most felém fordult engem szidott és fenyegetett, előre tartott késsel megindult felém, kihuztam a kardot és azt feléjetartva hátráltam. Ahogy elmozdult az ajtótól a nő kisurran a szobából, ezt észrevette, engem otthagyt és nagy áromkodások közepette a felesége után rohant. Ott hagytam őket, sietve bevonultam az őrsre,

jelentettem az esetet az őrparancsnoknak ő azonnal egy járőrt küldött érte és behozták megbilicselve. Fölvették a jegyzőkönyvet, emberölés kísérlete, hatósági közeg elleni fegyveres támadás, stb. Ahogy végeztek a jegyzőkönyvvel közrefogták és vitték-kisérték Dárdára a járási főszolgabíróságra.

Megpróbálok néhány nevezetesebb eseményről beszámolni:

-A közelben volt egy cukorgyár, mint ismeretes az élelmiszer gyárakat, nagy üzemeket, katonai felügyelet alá helyezték. Késő ősz volt és a gyár üzemelt éjjel-nappal és vasárnap is. Egy vasárnap este a gyár ügyeletes vezetője telefonált, hogy az egyik faluból az esti műszakra, néhányan nem jöttek be s kéri, hogy egy járőr menjen ki értük. X X őrmester kapta meg az ügyet és én voltam a járőrtársa. Bekopogtunk a listán levő első házba, semmi válasz, hangosan dörömböltünk akkor sem jelentkezett senki. Az egész ház sötét volt, úgy látszott senki nincs otthon, mentünk tovább, de ugyan ez volt a helyzet a többi megadott címen is. Az utolsó cím szomszédjától megkérdeztük, nem e tudja hol van az illető, tudta. Lakziban vannak, a felsoroltak mindegyike a vőlegény vagy a menyasszony családjából valók, a lakzi a menyasszonyi házban van, megadta a címet. Ahogy közeledtünk a ház felé hallani lehetett a tánczenét és egy-egy kurjantást a jókedvű táncosoktól. Ki hívtuk az örömapát, a járőrvezetőm megnyugtatta ne féljenek nem viszünk el senkit de a keresettekkel szeretnénk beszélni, ha van egy erre alkalmas szoba. Van, jöjjenek velem, van egy nagy hálósobánk oda nem jön be senki, de be is lehet zárni, ha szükséges. Behoztak egy asztalt, székeket és sorba jöttek a *bűnösök*. Kissé félénken, megilletődve, de az őrmester megnyugtatta őket, itt maradhatnak. Legnagyobb butaság lenne, ha a menyasszony vagy a vőlegény hozzátartozóit elvinnénk a lakodalomból éjszaka a gyárba dolgozni, az egész falu meggyűlölné a csendőrséget.

Ahogy a kihallgatást befejeztük, a házigazda meghívott bennünket: Nagyon örülne és megtiszteltetésnek venné az egész lakodalmas család, ha elfogadnának egy vacsorát és ha itt maradnának ameddig lehetséges, -elfogadtuk a meghívást. Az új házaspár vezetésével jöttek a nyoszójós lányok, megterítették az asztalt és hozták a finom lakodalmas vscsorát, hozzá az itókat. Vacsora után letettük a derékszijat a tölténytáskával együtt a szekrénybe helyeztük, ahol a fegyverünk és a kakastollas-kalapunk volt. A házigazda vezetésével bevonultunk a táncterembe, ahol nagy óvációval fogadtak bennünket: Éljen a magyar csendőrség! Isten hozta a magyar csendőröket! Persze illendőnek tartottuk, hogy először az új asszonyt kértük fel egy ropogós csárdásra, majd az örömanyákat és sorba a nyoszolyós-lányokat. Végül alig tudtunk eljönni, mindenki kezet akart fogni, megköszönni, hogy részt vettünk a lakzin, - olyan lakodalomban még nem voltak, ahol a csendőrök kakastollas-kalapban és fegyveresen jelentek meg, -mondották.

-A faluban volt egy állatorvos család: férj, feleség és egy nagyobb lány. Az állatorvosnak szerződése volt egy közeli nagybirtokkal, a fizetésen felül kaptak egy hold földet is használatra. Tavasszal felszántotta az uodalom s ők azt termeltek rajta amit akartak. Ki kanyarítottak egy jókora konyhakertet a többi részen kukoricát és krumplit termeltek. A munkálatokhoz szükségszerűen napszámosokat is alkalmaztak. Falut a gazdasággal a vidéken szokásos kocsiút – földút kötötte össze. A hétvégeken általában a lány járt ki a szükséges terményekért s egyszer jól felpakolva: hátizsák, két nagy szatyor a kézben, ballag hazafelé. Az út föld út, a szokásos vidéki kocsiút volt s egy kis domborulatnál, mintha kakas farkát-tollát látná kiemelkedni a látóhatáron, azon töpreng, hogyan kerülhetett ide kakas, kettő is. Néhány lépés után két kalap majd egy-egy emberfej, végül két ember emelkedett ki. Furcsa egyenruha, vállukon puska, kezdett félni, sőt az egyik alak nagyot dobantott a lábával, erre megijedt és majdnem futólépésben sietett vissza a gazdságba. Ott azt hitték valami baja van, elmesélte nekik mit látott, jót nevettek rajta és

12
fölvilágosították, hogy ezek az új Magyar csendőrök, akiktől nem kell félni. Közben beérkeztek a csendőrök is, a lány kissé tartózkodóan (félve?) nyújtotta a kezét, de a csendőrök katonásan, de udvariasan egy cuppanós csókkal mutatkoztak be. A járőrvezető, aki egyben az őrsparancsnok volt, nőtlen, idősebb férfi, kihasználta a lehetőséget és egy enyhe pusztit is adott neki. Ha újabb csendőr érkezett az őrsre és elvetődött hozzájuk a történetet mindig elmesélte.

Ottlétem idején az őrsparancsnok, Csiha Kálmán majdnem öngyilkos let. Az őrsparancsnok egy középkorú, életerős, nőtlen férfi volt, akinek hiányzott a nő, ezt úgy oldotta meg, hogy éjjelenként belopódzkodott a szakácsnőhöz, a Pannihoz. És "addig jár a korszó a kútra, amíg el nem törik", a sok bejárálásnak az let az eredménye, hogy Panni teherbeesett. Persze a parancsnokunk pánikba esett, fogalma sem volt, most mi fog történni, mindenesetre jelentette a szárnyparancsnokságnak, azok egyelőre nyugalomra intették, kivizsgálják mit lehet tenni, mit ír elő a szolgálati-szabályzat. Hamar megtalálták, megállapították, hogy az anya nem bírja ki a szülést és műtétrel elvették a magzatot. Mindössze egy hétig volt Panni szabadságon, addig a G.H-s szakaszvezető etetett bennünket. Ahogy Panni visszajött újra helyre állt a házirend, annyi változás történt, hogy ezután Panni kulcsra zárta a hálószoba ajtaját.

A község szélén volt egy határvadász laktanya, a tiszték, főleg a nők és családok kint laktak a községben. Voltak akik gazdálkodóknál-parasztoknál béreltek lakást s egyiknek feltűnt, hogy a házigazda hétköznapiakon a jellegétől megfosztott katona ruhában jár. Megkérdezte tőle hol vette, elmondta, hogy a raktáros – tizedes – árusítja, ezek kiselejtezett áruk. A tiszt leellenőrizte és kiderült: szósincs róla, a tizedes egy tolvaj. Őrizetbe vették, és a tizedes mindent bevallott, sőt listát vezetett arról, kinek mit adott el és mennyiért. Fölhívták az őrsöt, hogy az ügyet vegyék át, mert a katonaságnak nem lehet a polgári lakosságnál eljárást indítani. Gulyás őrmester kapta meg az ügyet, én lettén a járőrtársa. A laktanya parancsnokánál (százados) jelentkeztünk, tájékoztatott bennünket az eddig végzett ügyről. Pontos számlák voltak az addig eladott árurol. Követelte: mivel ők mindent felgöngyölítettek, négy nap áll rendelkezésünkre, hogy az árut összeszedjük. Háború van a fickót statáriális bíróság elé állítatja és felakasztatja.

Az őrmesterem kérte, hogy beszélni akar a tizedessel, a szolgálatvezető kihozatta de ott akart maradni velünk. Nem lehet – mondta neki, négy szemközt akarunk vele beszélni. Nem tetszett neki, jelen akart maradni. Az őrmester hosszan elbeszélgetett vele, mivel sem a polgári életben sem a honvédségnél, soha semmiféle probléma nem volt vele, érthetetlennek találta miért tette, amit tett. Fölkereste feleségét, annak szüleit és a tizedes szüleit. Rendes családi életet éltek és nem is szűkölködtek semmiben. Végül megkérdezte, milyen időközönként volt raktári ellenőrzés. Soha, teljesen megbiztak benne. Bevallotta, ha egyszer is leellenőrizték volna nem merte volna megtenni, ez is belekerült a jegyzőkönyvbe és ez döntötte el, hogy nem lett statáriális bíróság. Mielőtt a jegyzőkönyv elkészült végig jártuk a falut a megadott cimeken. Kezdetben majd nem mindenki tagadta, hogy bármit is vett volna a tizedestől, de az őrmester megmagyarázta nekik, ha most előadják a vásárolt holmit, a jegyzőkönyvben az lessz együtt működtek, nem tudták, hogy lopott áru és az első felszólításra mindent átadtak, enyhe büntetéssel meguszthatják. Ellenkező esetben, ha kell szétszóratjuk a széna- és szalmakazalját, lebontatjuk a nádfödeles háza tetejét, felásatjuk a telkét, persze mindezt az önök terhére és hogy nem működött együtt, mindent tagadott. Ez a tárgyaláson súlyosbító körülmény lesz és magasabb büntetést fognak kapni. Végén minden előkerült.

-Volt az őrs területén egy elmagyarosodott német-sváb falu, egyik volksbundista fiatal ember elment német, SS-katonának. Karácsonykor hazament szabadságra és mit tesz Isten, egyik iskolatársa, gyerekkori játszótársa, aki magyar katona volt, szintén otthon töltötte a szabadságát. A viszontlátás öröme, egy vasárnap délután, a helyi vendéglőben ünnepelték meg. A nagy

meleghangú üdvözlés és kedves baráti ölelgetés után az SS-katona elkezdett békétlenkedni, hogy barátja miért nem SS-katonának ment el. Dicsérte Németországot, a német életformát, Hitler lángeszét, aki meghódítja, elfoglalja egész Európát, nemsokára Magyarországra is bejönnek a németek. A magyar katona ezt másként látta s ezen összevesztek, az SS-katona pisztolyt rántott és lelötte régi jó barátját a magyar katonát. Orvost hívtak, de segíteni már nem tudott.

Az őröt értesítették és a "boromissza" törzsörmester kapta meg az ügyet, én lettem a járőrtárs, sietős lépésekkel értük el a falut. A halott egy hordágyon feküdt, szülei, rokonai, az orvos, a község vezetői, páran barátai és a szemtanuk közül még ott voltak a kocsmában. A szemtanúk előadása alapján felvettük a jegyzőkönyvet és elmentünk az SS-katonáért. Aki a szülei lakásán volt, kértük jöjjön velünk a község házára, ott őt is kihallgatjuk. Először vonakodott, hogy ő SS-katona, német állampolgár, nincs jogunk letartóztatni. Nem tartóztatjuk le – mondtuk – csak őrizetbe vesszük, kihallgatása után átadjuk a német hatóságoknak. Elég fenyegetővé vált a helyzet, mert a folkbundista barátai védték őt, a község házáig elkísértek bennünket, A főjegyző adott részünkre egy helyiséget és mivel barátai beakartak jönni az épületbe, bezáratott minden bejáratot.

A kihallgatás idején nagyobb csoport jött össze az utcán, kiabáltak, fenyegetőztek és az utcán található dolgokkal dobáltak bennünket. Ahogy kezdett komolyabbá válni a helyzet, hívtuk az őröt, hogy a helyzet úgy alakult, az SS-el nehezen tudunk kijutni a faluból, segítséget kérünk. Egyszer csak hangos morajlást hallottunk az utca felül, kinéztek az ablakon, lovaskocsi közeledik az utcán. A kocsis egy katona, mellette egy hadnagy, a kocsin egy géppuska és két katona. A kocsi megállt az ott várakozók előtt s a hadnagy kérte, hogy mindenki azonnal hagyja el az utcát. Ő parancsot kapott, hogy az SS-katonát és a csendőroket sértetlenül vigye Pélmonostorra. A hadnagy állva maradt a kocsin és várt, rövid töprengés után mindenki elhagyta az utcát. Mi is felszálltunk a kocsira, elhagytuk a helyiséget és bevonultunk Pélmonostorra.

Következő év ("44") februárjában elbocsátottak és az őrparancsnok közbenjárására a közelben lévő cukorgyárban (Baranyavár) portás lettem. Ellenőrizni kellett a be és kimenőket, a kimenő férfi munkásokat meg is kellett motozni nem e lopnak cukrot, a nőket egy nő motozta meg (sajnos). A kapunál egy hosszúkás kisebb épület volt három szobával egy-egy a pénzügyőröknek, a portásoknak és egy a gyár telefon központja volt. Nekem mint kapuőrnek egy jókora pisztoly volt rendszeresítve. A hasonlókorú pénzügyőrökkel jól összebarátkoztunk és ráakartak beszélni jelentkezzek a pénzügyőrökhöz. A pénzügyőröknél négy polgári volt kötelező, hat elemivel is fölvehették a jelentkezőket de utána el kellett a polgárit végezni, amihez segítséget nyújtottak. Áprilisban egy újság hirdetésre lettem figyelmes, melyben a Vidéki Rendőr-főkapitányság rendőroket toboroz, ez nekem jobban tetszett, de a pénzügyőrök rábeszéltek mindkét helyre adjam be a kérvényt és amelyik előbb jön oda fogok menni.

A rendőri értesítés előbb jött, a sorozáson beváltam és június első napjaiban bevonultam a Kassai Rendőr-főkapitányságra féléves iskolára. Százan voltunk, az alaptantárgy a Btk. (Büntető Törvény Könyv), a középiskálából is vettek át tantárgyat. Felfigyeltek, hogy nekem nagyon jól megy a Btk, mindig egyes-pluszt kaptam, nem árultam el, hogy a Btk-t a csendőrségen már tanultam. Önéletrajzomban benne volt, hogy lovardai lovaglás kiképzést kaptam, egy éves frontszolgálatom, tűzkereszttem, örvezetői rendfokozatom és gépkocsivezetői jogosítványom van. Egyetlen voltam az iskolában, aki a fentieket mindegyikével rendelkezett, ezt az iskola parancsnoka az alazredes egy személyes kihallgatás alkalmával elismerte. Dél előtt volt az iskolai oktatás, délután tanulás, a kétemeletes, négy utcára néző épület közepén száz fiatal hangos tanulásakor csak úgy zugott-búgott az udvar, ilyenkor az udvarra néző irodák becsukták ablakaikat. Amikor az iskolai oktatáson keresztül mentünk ismétlések voltak, nem volt hangos

az udvar a tanulástól, fegyelmező gyakorlatokat végeztünk – jobbra át, balra át, puskafogások, stb. A fegyelmező gyakorlatok vezetője egy szakaszvezető volt, nagyon jól tudott vezényelni. Sokszor kivitt bennünket a Hernád partra a Lajos-foráshoz, uszni-fürödni, menetközben énekelni kellett. Amikor a nyilasok átvették a hatalmat kiderült, hogy nyilas, kedves nótája volt:

*“Kassa város főutcáján fűtyül a zsidó, fűtyül a zsidó, fűtyül a zsidó,
Minden házhoz befűtyüli mivan eladó, mi van eladó, mi van eladó
Komisz kenyér rozsdás vas van a Kóbi szekerén
Kóbi meg a felesége ül a tetején.”*

Van néhány fényképem, csoportképek a Főkapitányság belső udvarán készült és a Hernád vizében fürdőruhában álva, ülve, fekve. A Lajos-forrás környéke sík terület, jónéhány kilométerre egy hegy csucsosodik ki Dankónak hívták, tetején egy nagy szállodával. Az utca ahol ki-be jártunk féloldalas volt, egyik oldalán házak voltak a másik oldalán egy patak folydogált a patakon túl újra a házak, a patakot Csermelynek hívták. Ma már az egész városnegyednek Csermely a neve és a kassaiak kiránduló, illetve nyaraló helye.

Kassát a csehek nagyon szépen kiépítették, hatalmas négy utcára néző három-négy emeletes házak, melyeket a kassaiak palotának hívnak: Csendőrpalota, Posta-palota, Rendőrpalota stb. A vasútállomás előtt egy nagy, téglalakú park van tele virágokkal, a virágok között egy ovális alakú sétány, vasárnap és ünnep napokon tele van kassai és a környékbeli falvak különböző nemzetiségű fiataljaival. Szemképráztató népviseletben, egymásba karolva sokszor úgy tűnik mintha egy-egy virágágyás életre kelt volna. Van ennek a parknak egy érdekessége is, egy ülő mesztelen férfi szobor, ha a lányok, főleg a fiatalabbja elhaladnak a szobor előtt és meglátják a lábközi mesztelenséget kuncognak egy kicsit, mi legények he-he-hezélünk.

Sok nevezetes látnivaló van Kassán, egyik a kívül-belül legszebb Szent Erzsébet (magyar) Székesegyház a város észak-déli főutcájának – széles sugár út – alsó végén található. A Székesegyház kersztbe áll az utcán, így mindkét oldalán tér van, a főbejárata nyugatra néz. Két tornya van, az északi torony kb. 60 m. fentről ragyogó a kilátás (a kulcs a sekrestyénél). Az északi falmezőn a nagyságos fejedelem emléktáblája van. A kereszthajó homlokzatát Dudits Andor Rákóczi-festménye foglalja el. A kép alatt nyílik a zarándok hely, a Rákóczi-kripta, négy koporsó van benne: egyikben II. Rákóczi Ferencnek, édesanyjának Zrinyi Ilonának és József nevű fiának hamvai, a másodikban gróf Esterházy Antal: a harmadikban Sibrik Miklós: a negyedikben gróf Bercsényi Miklós nyugszik feleségével, gróf Csáky Krisztinával. A lépcső felmenő oldalán mindig van egy babér-koszorú és a látogatók leszakítanak egy-egy levelet emlékébe (valószínű azért volt oda téve?). Míg Kassán voltam nekem is összegyűlt három darab, melyet a Don-kanyart is megjárt zseb-imakönyvembe tettem, sajnos a háború vihara elsodorta az imakönyvemet, a babérlevelekkel együtt.

A Posta-palota előtt van egy műbomba, nem emlékszem kőből vagy ércből van e, ezt annak emlékére emelték, hogy egyszer felségjelnélküli repülőgépek bombákat dobtak Kassára és a Posta-palota is találatot kapott. Környező államokat mind meggyanúsították, de semmi bizonyíték nem került elő, hogy kik voltak, de arra elég nagy ok volt, hogy Magyarországot belerántsák a II. világháborúba. Így kerültem ki én is a Don-kanyarba, szerencsére épen, egészségesen és egy Tűzkeresztrel a mellemen tértem vissza.

December közepén hivatott az iskola parancsnoka, hogy egy hadnagyot és tisztilegényét kell Szlovákián keresztül Mosonmagyaróvárra vinni. Erre a célra igénybe vették a kassai üvegyáros hathengeres Mercédesét. Nem hittem a szememnek, ilyen szép, kívül-belül patyolat tiszta, - egy karcolat nem volt rajta - ilyen kocsit én még nem vezettem. Nem sokáig örülhettem a kocsinak, a hadnagy jó pénzért eladta

piros-csikos nadrágú német törzs-tiszteknek, vett helyette bagóér, olcsón, egy hintóformályú, ütött-kopott tragacsott –kell a pénz a konvojnak, -mondotta. De, hála Istennek nem volt a kocsival semmi probléma. A hadnagy különleges megbízatást kapott, Kassán és környékén élő rendőr altiszteket családjukkal együtt – mivel az Alföldön az oroszok már nagyon előre nyomultak – és akik ekhós-sátoros lovaskocsikkal utaztak – Mosonmagyaróvárra kell elvezetni. A hadnagy szlovákiában született magyar volt, ott végezte a főiskolát, így nem volt problémája a szlovák hatóságokkal való érintkezés. A hadnagy előre utazott egy bizonyos távolságra, ott a karavánnak szállást és ételmet biztosított és mi sokszor napokig – általában egy hétig - vártuk őket. Ahogy egy-egy ilyen helyre megérkeztünk nekünk is szállást és ellátást biztosított, eltűnt és csak akkor jelentkezett, amikor tovább kellert utazni, a tiszti-legényét nem vitte magával, így egy hétig a semmittevés volt a főfoglalkozásunk.

A Karácsonyt még Kassa közelében töltöttük egy magyar családnál, itt ettem életemben először trapacskát, hasonlít a magyar mézes-mázos nudlihoz, csak ez lapos. Nem tudok sorrendet, időpontokat tartani, így csak eseteket tudok felsorolni. Végig Poprádig a Hernád völgyén mentünk, egyik megállóknál Margitfalva volt a Hernád partján szép, tiszta, rendezett kisváros. A Hernád balpartján jól benyúlva az erdőbe egy volt fűrésztelepen kaptunk szállást, ide vártuk a konvojt is. A konvoj egy hétműlva rendben megérkezett, addig mi szétnéztünk, csavarogtunk a városban. Egy vasárnap délután a vasutállomáson nézelődtünk, álldogáltunk amikor befutott a kassai vonat. Egyik ablakban két csinos fiatal lány állt, s az egyik elkezdett felénk integetni, kiabálni, hátra nézek de ott nem állt senki, nem neked integet az a nő? – kérdezem a társamat. De bizony nekem és rohan a szerelvényhez, -mond nekik szálljanak le, leszálltak. Mielőtt a vonat elindult volna, javasoltam maradjanak itt és majd a holnapi vonnattal tovább utaznak, elfogadták kérésünket. A társam barátnője magyar volt, a társa szlovák és nem tudott magyarul, szerencse, hogy a puszilgatás, ölelgetés minden nyelven egyforma s így mi is jól megértettük egymást. Másnap délután kikocsikáztunk a városon kívülre a sűrű fenyves erdőbe, egy kis búcsú csókra és ölelgetésre. A délutáni vonatra szálláskor háború utáni viszontlátást kívántunk egymásnak, amiből semmi sem valósult meg.

Már kezdtem unni a sok semmittevést, a kisvárost össze-vissza jártuk, a convoj nem akart megérkezni. Egyik késő délután, fogtam a társam puskáját és elindultam a teleppel szemben lévő magaslat felé, hogy fölmászok és ha akad valami, nyúl vagy szárnyas lövök valamit. De nem röppent föl semmi, nyúl sem ugrott és bizony lehetett úgy 8 vagy 9 óra, vagy több is mire felértem a csúcsra. Mivel semmi jele nem mutatkozott az erdei életnek, eleresztettem két lövést a levegőbe, de a durranásra sem mozdult semmi. Egy darabig csendben hallgatóztam, de semmi mozgást nem észleltem, így lassan leereszkedtem a hegyről bevonultam a szállásra, társam már aludt s én is lefeküdtem. A társam reggel olyan ijedten kérdezte, hol voltál az este? – miért, itt volt a hadnagy? Dehogy! Partizán vadászat volt. Ne mond! De bizony, késő este lövéseket hallottak a szemben évő hegyoldalról, ki hívták a németeket, de nem találtak semmit. De én sem mondtam semmit.

Amikor a Vág völgyén ereszkedtün lefelé, akkor meséltem el az esetet. Szerencsém volt –mondták, mert a németek össze-vissza lövöldözték a hegyoldalt és egy golyó eltalálhatott volna. Hát igen! És amikor hadnagy úr el akarta kötni a németek lovait és a sukertelenséget golyózápor követte, az sem volt nagyon biztonságos, De hadd mesélem el az esetet: sötét éjszaka volt, alig láttunk tovább az orunknál, beékelődünk egy német szénát szállító kocsisorba. A németek kocsijai után egy-egy pár ló volt kötve (tartáléknak), a hadnagyunk előre lopakodott és már eloldott egy lópárt, a követő kocsi kocsisa észre vette, és elkezdett ordítani. Az ordítás volt a hadnagy szerencséje, mert mire a géppisztolyt kézbe vették a németek a hadnagy kereket oldott s ahogy mi odaértünk beugrott a kocsiba. De még remegett, egy zabszemet sem lehetett volna a fenekébe dugni. A lovakat a konvojnak akarta beszerezni, mert azok lovai már alig bírták az utat.

De visszatérek a fűrésztelepre: Végre megérkezett a konvoj!

Az osztrák-német határt Branaunál léptük át.

N.b. A csendőreglől elbocsátták, mint ő maga is megalulí

v. KÖRÖSSY ZOLTÁN ÚRNAK
KENSINGTON, MARYLAND

Kedves Zoli!

Mellékelve küldöm az életrajzom eddig össze eszkábált részéből ami a csendőrséggel kapcsolatos. Rátok bízom, hogy mit csináltok vele, 94 évemmel, rozoga egészségemmel örülök, hogy ezt is kitudtam nyögni. Ha más nem lenne, javasolnám interjú formában, fölteszitek a megfelelő szöveghez a megfelelő kérdést és válaszoltok rá a beszámolóom alapján. Persze vannak a beszámolóban amit nem lehet közölni, azt mellőzitek.

Kézcsók a hölgyeknek, fiuknak baráti hátbaveregetés: Jóska bátyátok

Jóska bátyád

In Loving Memory Of

Lajos "Louis" Soos

Age 87 Years

Born

June 25, 1916

Kaba, Hungary

Died

December 4, 2003

Winnipeg, Manitoba

Husband of the late Margaret
Step-Father of William (Terri)

and Robert (Charlene)

Step-Grandfather of

Kerry (Andrew),

Patti (Chris) and Chris

Special friend of

Alex and Elizabeth

*Our family circle has been broken, a link gone from our chain;
But though we're parted for a while, we know we'll meet again
some day we know not when, we shall meet in a better land
and never part again. We shall meet with many a loved one,
that was torn from our embrace, we shall listen to their voices,
and behold them face to face, sunshine passes, shadows fall,
Love's remembrances outlasts all.*

Funeral Service

Tuesday, December 9, 2003

Omega Funeral Home

Portage la Prairie, Manitoba

ORDER OF SERVICE

Greeting

Opening Sentences

Solo "Shall We Gather At The River"

Prayer of Approach

Eulogy

Scriptures

Meditation

Prayers of the People

Announcements

Solo "Eagles Wings"

Prayer of Dismissal

Benediction

Officiating

Reverend Jean Bryden

Soloist

Debbie Smith

Organist

Audrey MacFarlane

Eulogy

Alex Domakos

Honorary Pallbearers

The family considers all of Louis's friends
attending the service as the Honorary Pallbearers.

Interment

Hillside Cemetery

*Thanks for the years you gave us, for the good times
that we shared, We only pray that when you left us,
you knew how much we cared.*

1. well.

The Lord is my shepherd; I shall not want. ¶
He maketh me to lie down in green pastures;
he leadeth me beside the still waters. ¶ He
restoreth my soul: he leadeth me in the paths of
righteousness for his name's sake. ¶ Yea, though
I walk through the valley of the shadow of death,
I will fear no evil; for thou art with me; thy rod and
thy staff they comfort me. ¶ Thou preparest a
table before me in the presence of mine enemies:
thou anointest my head with oil: my cup runneth
over. ¶ Surely goodness and mercy shall follow me
all the days of my life, and I will dwell in the house
of the Lord forever.

*Following the interment friends are invited
to meet with the family for a time of fellowship
at Bob & Charlene Hadley's Home,
210 Thackeray Ave., Portage.*

SYMBOL
Omega OF SERVICE

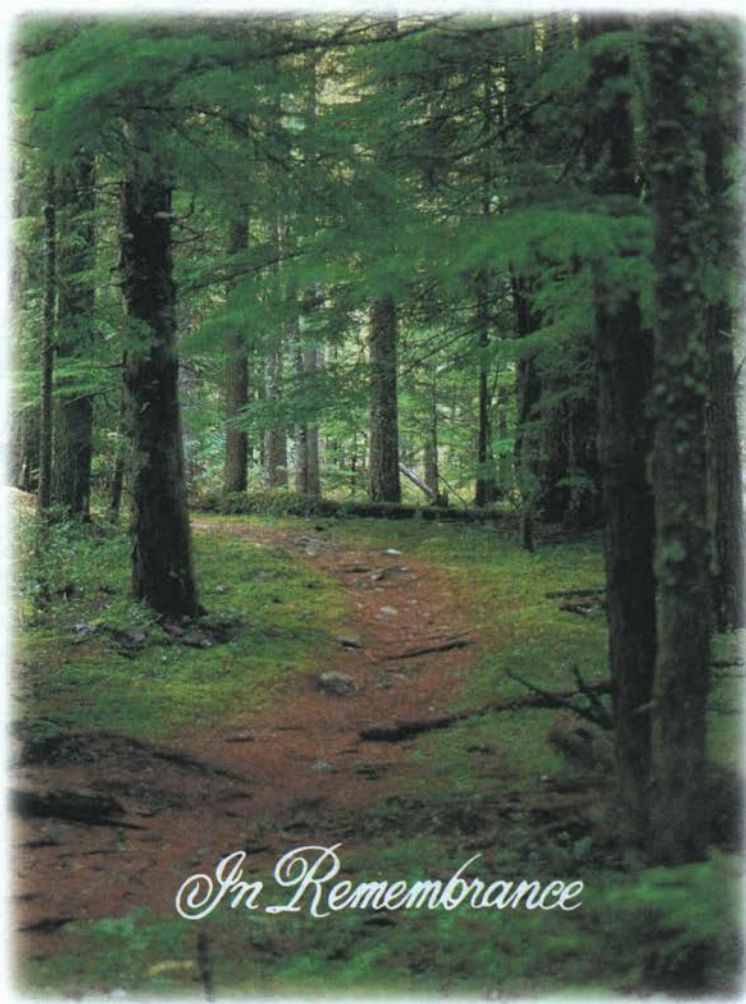
Omega Funeral Home

PORTAGE LA PRAIRIE, MANITOBA

Friendship doubles our joy and divides our grief.

APPRECIATION

On behalf of the family, we wish to express their gratitude for your many kindnesses evidenced in thought and deed, and for your attendance at the funeral service.

In Remembrance

Emléktábláink 32.

Járjunk nyitott szemmel!

Közeledik október 23-ának 45. évfordulója. Ilyenkor nemcsak a nap eseményeire gondolunk, hanem emlékezünk azokra a hősökre is, akik ezekben a napokban életüket áldozták a szabadságért.

Az emléktáblák között erre az eseményre hívja fel figyelmünket a Lövőház és a Fény utca sarkán álló ház falán egy fehérmárvány tábla aranyozott betűvel és bronz domborművével:

Ebben a házban élt Szabó János az 1956-os forradalom legendás budai Széna téri parancsnoka, akit 1957. jan. 19-én kivégeztek. Szabó bácsi, fiad soha nem felejtenek el.

Az emléktábla szövege a közel fél évszázada itt harcoló akkori fiatalokra és vezetőjükre, Szabó bácsira utal, akit nem sokkal a szovjet csapatok visszatérte után megtorlasként kivégeztek

a Kozma úti gyűjtőfogházban. Családtagjai közül már csak sógora él a házban. Tőle tudtam meg, hogy Szabó János akkoriban hatvan év körüli volt, és a Földművelésügyi Minisztérium megbecsült gépkocsivezetőjeként dolgozott, s a Széna tér körüli harcokban vezető szerepet játszott.

A 67 lakásos bérházban már kevesen vannak, akik ismerték vagy emlékeznek rá. Egy kilencven év körüli asszony ottjártamkor elmondta, hogy igazi hős volt, a ház folyosójáról látta őt harcolni, és emlékezetes maradt számára, amint egy tankot felrobbantott.

Szabó János az Új köztemető 233. parcellája 18. sorának 17. számú sírjában nyugszik. Emlékezzünk rá és az akkor harcoló II. kerületi fiatalokra kegyelettel.

Székely Imre

Szabó János (1897–1957)

Ma már kevesen tudják, ki volt Szabó János, vagy, ahogy a Lövőház utcai házban és környékén nevezték: Szabó bácsi. Ő az 56-os forradalomban vezető szerepet játszott Budán, így az októberi napokban emlékezzünk rá. Egy 1956-ról szóló könyvben olvasható életéről és a forradalomban való szerepléséről néhány bekezdésnyi írás, így most annak felhasználásával ismertetjük életrajzát és szerepét a forradalomban.

Egy erdélyi faluban született, amely terület a trianoni békediktátumot követően Romániához került. 1944-ben jött át Magyarországra, és a Földművelésügyi Minisztériumban helyezkedett el gépkocsivezetőként. Itt ismerkedett meg feleségével. 1953-ban emigrálni próbált Jugoszláviába, de a határon elfogták, és több hónapos börtönbüntetésre ítélték. Szabadulása után a Magyar-Szovjet Olajvállalatnál dolgozott vállalati gépkocsivezetőként.

1956. október 23-án éppen Zala megyében volt vidéki úton, és csak 25-én érkezett Budapestre. Itt rögtön csatlakozott a Széna téri felkelőcsoporthoz, melynek rövidesen vezetője lett. Dudás József, a Magyar Nemzeti Forradalmi Bizottság vezetője alvezetőségévé nevezte ki. A Széna téren az akkor épülő metró fűtőtornyába és a körülötte lévő munkásbarakkokba fészkelte be

magát a csoport, majd október utolsó napjaiban a Maros utcai államvédelmi laktanyába helyezték át főhadiszállásukat. A népszerű Szabó bácsi nagy tekintélyt vívott ki a fiatal felkelők körében. Az orosz tankokkal szemben is jó ideig sikeresen vették fel a küzdelmet, de a szovjet túlerő Hűvösvölgy-Solymár irányába szorította a csoportot.

A forradalom leverése után Szabó Jánost felesége — aki akkor a Műszaki Egyetem bölcsődjének vezetője volt — néhány napig munkahelyén bújtatta. Szabó bácsi bízott abban, hogy azok az ávósok, akiket a harcok idején elengedtek, most a bajban megmentik. Azonban nem így történt; valaki feljelentette, és rögtönítélő bíróság elé állították. Az általa kért tanúkat — a már említett ávósokat, akik hajlandók lettek volna mellette tanúskodni — a bíróság nem hallgatta meg. Szabó Jánost a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló fegyveres felkelés szervezése címén — Dudás Józseffel együtt — halálra ítélték.

Szabó bácsi utolsó kívánságára kivégzése napján még találkozhatott feleségével és nevelt kislányával. Kegyelemi kérvényét elutasították, és az ítéletet 1957. január 19-én végrehajtották.

Székely Imre

In Namen in der Heimat verbliebene Angehörigen und Verwandten sowie in Namen auf der ganzen Welt zerstreut lebenden und auch hier anwesenden Kameraden, Freunden und Bekannten, nehme ich tief erschüttert Abschied von Dir, lieber, teurer Freund und Kamerad Szabó Kálmán.

Dein Lebensweg war reichlich mit Dornen beflastert! Geboren wurdest Du in Ungarn, aufgewachsen in dem Gebiet, der nach dem ersten Weltkrieg in Trianon mit Gewaltfriedensvertrag an die Tschechoslovakei abgetrennt wurde. Im Jahre 1938 scheint ein Hoffnungsschimmer am Horizont auf und lässt annehmen, dass ein friedliches, genügsames Leben wieder im Vaterland im Bande der ungarischen königlichen Gendarmerie möglich sein würde. Der gegen den brutalsten Terror aller Zeiten verlorene Krieg zwang Dich wieder einmal ins Fremde! Aufgrund Deiner lieben Art und anständiges, immer faires Verhalten, fandest Du bald hier Deine liebe Frau, viele Freunde und Verehrer. Fandest endlich Deine friedliche Ruhe inmitten Deiner geliebten Familie.

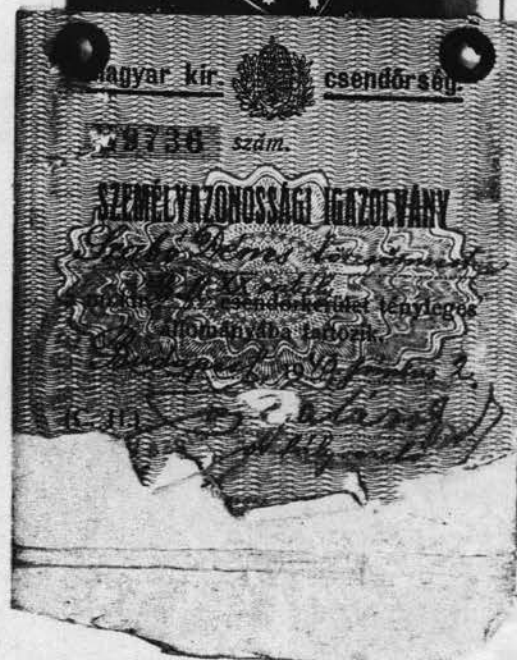
Du warst selbst die Anständigkeit, ein stets verlässlicher, hilfsbereiter, treuer Freund und Kamerad und ein pflichtbewusster ungarischer Gendarm. Uns beiden hat während des Rückmarsches ^{von Bp. hrs. Hobabnik} unter anderem - das ständige Beisammensein, eng miteinander verbunden! Dein Verlust ist uns unfassbar und hinterlässt in unseren Herzen eine tiefe Wunde. Der einzige Trost ist, dass Dein Tod wegen der unheilbaren Krankheit sowohl Dir als auch Deinen Nächsten eine echte aber sehr schmerzhaft Erlösung bedeutet. Unser lieber Freund und Kamerad Szabó K. wir werden Dich stets in unserer besten Erinnerung bewahren! Der Herrgott möge Dir die ewige Ruhe geben!

Mélyen meghatódva állunk meg koporsód fölött és úgy az idegen uralom alatt élő rokonság, mint a közel és távol letelepedett, valamint az itt megjelent bajtársak, barátok és jó ismerősök nevében veszek tőled ~~hí~~ ~~csendőrök~~ búcsút Szabó Kálmán m.kir.cső.bajtársunk. Egyenes jellemed, megalkuvást nem tűrő, ^{magyar} ~~becsület~~ nemzet ^{hí} felfogásod, égő ~~sz~~ klyaként példaadóan világít előttünk ebben a ^{eszkölcsike} ~~jellemileg~~ megromlott sötét világban. Becsületes magatartásod, szeretetre méltó egyéniséged sok megbeszülést szerzett úgy a magyar fajtának, mint a nagyhirú volt Testületnek a m.kir.Csendőrségnek! Kedves Kálmán barátunk! A tövises utat megjártad, a nemes harcot meg ~~harcoltad~~ vívtad, kötelességed teljesítetted, esküdet mindvégig Hiven, Becsülettel, Vitézül megtartottad! Az Uristen adjon Neked megbékülést és örök nyugalmat!

Thökölyfürdő

Fr.

SZABÓ DÉNES TÖRM.

SZABÓ VERONIKA

8495 CSÖGLE, KOSSUTH. U. 12. sz.

Tisztelt Perjesi Úr!

Az ígéretél később tudom csak küldeni az anyagot, viszont találtam csendőrségi lapokat is.

Néhány gondolatot még szeretnék írni a külobött dolgokkal kapcsolatban. Édesapám nyugdíjas éveiben a veszprémi Bakonyi Miksa Baráti Körnek tagja volt, és ennek keretében több néprajzi jellegű dolgot is írt, amelyeket különböző pályázatokra küldött be. Egy ilyen a Csöglek a II. világháborúban című munkája is, melynek fénymásolatát küldöm el. Sajnos csak pizkozatban van meg, de azért talán olvasható. Kissé anekdotizáló a stílusa, de hitelesek a történetek. A dolgozatban emlegetett Baráti Kálmán anyai nagybátyám volt, sajnos elég fiatalon baleset áldozata lett. Akkor már nem volt olyan nagy szerencséje, mint az oroszoktól való szökésekor. (Édesapámnak volt egy Szabó Jenő nevű bátyja is, aki szintén csendőr volt, ha jól tudom, Kárpiváron szolgált.) Küldöm édesapám csendőrségi személyi igazolványának a fénymásolatát is. Amennyiben szükség lenne rá, és ígéretet kapok, hogy megőrzi, az eredetét is elküldöm.

Egyébként édesapám soha semmilyen körülmények között nem tagadta csendőr múltját, persze nem is tett semmi olyat, amit szégyellnie kellett volna, mint ahogy életének egyik korszakában sem.

Ha esetleg tudok, ezután is szívesen segítek munkájukban, amelyről semmit nem tudok, de szeretnék egy kicsit többet tudni, amennyiben ez lehetséges. Milyen módon őrzik meg az összegyűjtött anyagot, hogyan és mikor lesz hozzáférhető, stb.

Munkájukhoz sok sikert kívánok.

Gögle, 2001. márc. 8.

Üdvözlettel és hitelekkel:

Gabl Veronika

Szabó Dénes

CSÖGLEIEK A II. VILÁGHÁBORÚBAN

A háború folyamán katonai szolgálatra bevonultak a következők:

Ambrus Gyula,	Buzás Géza,
Balogh Dániel,	Buzás Jenő,
Balogh Ernő,	Buzás Kálmán, /Dániel fia/,
Balogh Pál,	Buzás Kálmán, /Imre fia/,
Balogh Zoltán,	Buzás Kálmán V.,
Balogh Zsigmond,	Buzás Lénárd,
Baráth Kálmán,	Buzás Pál Dezső,
Baráth Zoltán,	Buzás Sándor,
Barcza Béla,	Buzás Vince,
Barcza Emil,	Buzás Zoltán
Barcza Ernő,	Dömjén Gyula,
Barcza Géza P.,	Dömjén Kálmán,
Barcza Gusztáv,	Ferenczi Dezső,
Barcza Jenő /Károly fia/,	Ferenczi Dénes,
Barcza Jenő /Sándor fia/,	Ferenczi Gyula, /Gyula fia/,
Barcza Kálmán,	Ferenczi Gyula, /Mózes fia/,
Barcza Lajos,	Ferenczi Kálmán,
Barcza Zoltán,	Ferenczi Károly,
Bende Imre,	Ferenczi Sándor /adrijánházi/,
Bende Zoltán,	Ferenczi Sándor, /Imre fia/,
Biró Béla,	Fülöp Dénes,
Biró Dezső,	Gáncs Béla /János fia/,
Biró Gyula,	Gáncs Béla /Márton fia/,
Bodor Géza,	Gáncs Ernő,
Bodor Jenő,	Gáncs Géza,
Boncz Jenő,	Gáncs Imre,
Boncz Károly,	Gáncs Zoltán,
Burján Géza, /Lajos fia/,	Gibiczter János,
Burján Géza /Márton fia/,	Gyarmati Lajos,
Buzás Béla,	Gyöffy Zoltán,
Buzás Dénes,	Gyűrű Sándor,
Buzás Ernő, /Dénes fia/,	Hajmási Gyula,
Buzás Ernő /Tamás fia/,	Holcz Kálmán,

Holcz Lajos,
Horváth Károly,
Józsa Sándor, Gábor,
Józsa Sándor,
Kámi Sándor,
Koppányi Zoltán,
Kun Géza,
Magyar Sándor,
Márkus János,
Nagy Géza, /Kálmán fia/
Nagy Géza, /Kálmán fia, anyja:
Szöllősi Lidia/
Nagy Gyula,
Németh Dániel,
Németh Imre, /Imre fia/
Németh Imre /Lajos fia/
Németh Lajos,
Németh Sándor,
Németh Zoltán,
Osváth Benő,
Osváth Károly,

Patkó Gyula,
Patkó Lajos,
Patkó Sándor,
Pesztericz Károly,
Pesztericz Pál,
Piriti Dániel,
Rosta Kálmán,
Sulyok József,
Sulyok Kálmán,
Szabó Béla,
Szabó Dénes,
Szabó Lajos /Dénes fia/
Szabó Lajos /Sándor fia/
Szakál Gyula,
Szalai József,
Szalai Lajos,
Takács Lajos Zs,
Tóth Dezső,
Tóth Károly,
Zábrák Béla,
Györffy Géza,
Györffy Károly.

AZ ITT FÖLSOROLTAK KÖZÜL HŐSI HALÁLT HALTAK:

/Nevük a hősi emlékművön föl van vésve/

Balogh Ernő,
Baráth Lajos,
Barcza Jenő,
Bodor Ernő,
Boncz Dániel,
Burján Géza, /Márton fia/
Buzás Géza,
Buzás Kálmán, /Dániel fia/
Ferenczi Béla,
Fülöp Lajos,
Gáncs Béla
Gibiczter Károly,

Gyarmati Imre,
Györffy Géza,
Györffy Károly,
Gyűrű Sándor,
Holcz Kálmán,
Horváth Károly,
Józsa Gábor,
Kun Géza,
Márkus Dezső,
Pesztericz Pál,
Szakál Dénes.

HADIFOGSÁGBAN VOLTAK:

Balogh Pál
Balogh Zoltán,
Balogh Zsigmond,
Baráth Kálmán,
Baráth Lajos,
Barcza Béla,
Burján Géza

Dömjén Kálmán,
Ferenczi Sándor, /Imre fia/
Gyarmati Lajos,
Patkó Lajos,
Patkó Sándor,
Szabó Dénes,
Szabó Lajos, /Dénes fia/,
Zábrák Béla.

1944. november 1.én az alább felsoroltakat bevonultatták Pápára munkaszolgálatra, egy ott állomásozó kb. 200 főből álló munkásszázadhoz. Leginkább foglalkoztatták őket. A saját ruhájukban dolgoztak, angyalbőrt nem kaptak. A századot néhány hét múlva elvitték Csórra, Nádasdladányba, Itt voltak addig, míg a sovjet arcvonal meg nem közelítette Csórt. Ekkor visszavonták őket, először Veszprémbe, majd újra Pápára. Innen március elején hazakerültek, és a dabronyi erdőn dolgoztak fakitermelésben. A kitermelt rönkfát a németek szállították el. Pápára a következők vonultak be:

Barcza Béla, /János fia/,
Barcza Géza,
Bende Dezső,
Biró Jenő,
Bodor János /Lajos fia/,
Burján Dezső,

Dékány Lajos,
Dráczy Lajos,
Erdélyi Dénes,
Horváth Elek,
Németh Lajos,
Szalai József,
Szalai Lajos.

Külön megemlékezünk Baráth Lajosról, akinek neve a hadifoglyok és a hősi halottak között is szerepel.

Baráth Lajos a Budapesti Helyiérdekű Vasútnál /HÉV/ dolgozott, mint kalauz, és mint egyenruhás kalauzt fogták el az oroszok, mikor Budát elfoglalták, és elvitték, mint foglyot a Szovjetunióba.

1946. tavaszán a HÉV értesítést kapott, hogy Baráth Lajos kalauz útban van hazafelé, rövidesen hazatér. Erről Baráth Lajos szülei is értesültek. Sajnos Baráth Lajost hiába várták, sohasem ér-

kezett haza, és semmit sem sikerült megtudni arról, hogy mi történt vele. Minden lehetséges helyen tudakozódtak, de hiába. Semmit sem sikerült megtudni arról, hogy ~~miért~~ miért maradt oda. Valószínű, hogy útközben hazafelé a fogolyszállító vonaton meghalt. Mert, sajnos, ilyen eset gyakorta fordult elő.

Baráth Lajos testvéréről, ~~Bárát~~ Baráth Kálmánról pedig azért emlékezünk meg, mert ő volt a legrövidebb ideig fogságban. Baráth Kálmán őrmester a János házi közlekedési csendőrszázadban szolgált. Mikor az arcvonal megközelítette Jánosházát, készülődtek, hogy a gépkocsijaikkal elindulnak nyugat felé. Azonban mire ez megvalósult volna, ott lettek az oroszok, és így fogságba estek. Celldömölk, majd onnan Nemesszalók felé kísérték őket. Nemesszalók közelében Csögle felől erdő van, és itt sikerült meglépnie, így fogsága csak néhány óráig tartott. Nemesszalók egy jó irányra van Csöglétől, így hamarosan hazagyalogolt. Mikor beért a faluba a Petőfi utcában Ferenczi Gyula bácsi meglátta és behívta a házába, és azt tanácsolta neki, hogy vesse le az egyenruhát, mert a szülei háza mellett, - mely magányos ház - oroszok hadifoglyokat gyűjtenek, és hátha őt is besorolják a többi közé. Gyula bácsi adott neki civilruhát, ő átöltözött és úgy ment haza, és sikerült elkerülni az elfogatást.

A fogsággal kapcsolatos személyes élményeimből is egy csokorravalót: Mint számvivő törzsőrmester a Belügyminisztérium VI.b. osztályán, mely a csendőrségi szolgálati ügyekkel foglalkozott, voltam beosztva, mint irodai dolgozó. A bizalmas - az iktatásnál "res." jelzésű - iratok iktatását és irattározását végeztem, és az osztálykönyvtárát kezeltem.

1944. késő őszén az osztályt elköltöztették Szombathelyre, majd innen március 25-e körül elvonultunk Ausztriába, ahol Grácban kötöttünk ki. Ide április első napjaiban érkeztünk, és 4-én a németek elszedték a puskáinkat /más fegyverünk nem volt/, azután a gráci pályaudvaron dolgoztattak bennünket. Nem mondták ugyan, hogy foglyok

vagyunk, de annak éreztük magunkat. Április közepe táján az oroszok odaérkeztek, és akkor az ő fogságukba kerültünk. No, nem mindenki, mert az ott volt magyar katonák egy része az oroszok odaérkezése előtti napon nyugatra távozott. Akik ottmaradtunk - az oroszok foglyaiként - még 4-5 hétig ott dolgoztunk Grácban, s akkor fogvartartóink ~~összevontak~~ ^{szedték az} magyar foglyot - mintegy ezer főt - és elindítottak bennünket gyalogmenetben Magyarország felé. Az első úti cél Körmen d volt, azt mondták a jóra való kísérőink, hogy ott kapunk dokumentet, s azzal majd hazamehetünk. Négy-öt napig ballagtattak bennünket Körmen dig, s közben ahol ránk esteledett, megaludtunk a természet ö lén, többnyire valami rétségen. Közben a napi egyszer-kétszeri étkezést úgy oldották meg, hogy ahol valami orosz támpont alakult a megszállás folyamán, ott adtak búzalevest, meg naponta fél kiló körüli kenyeret. Körmen den nem kaptunk dokumentet, hanem, hanem ott is megaludtunk a természet lágy ö lén, és kipihenve szépen tovább ballagtattak bennünket az újabb úti cél: János ház a felé. János ház a közelében alkottak ugyanis egy fogolygyűjtő tábor, s ide szántak minket is. János ház atól Körmen dig, azaz hogy Körmen dtől János ház aig mintegy 50 km a távolság. Ennek kb. egy harmadát az elindulás napján megtettük, és két nap múlva érkeztünk oda. Ámde hiába jöttünk, nem fogadtak be bennünket, mert ez a tábor már telítve volt. Innen a Cellőmölk tájékán levő Intapusztára utasították csoportunkat, ahol szintén működött egy gyűjtőtábor. Aznap már nem mentünk sehová, mivel közelgett már az este. Megaludtunk a táboron kívül, és másnap elindítottak bennünket Intapusztára és 2-3 órai menet után érkeztünk oda. Intán befogadtak bennünket, de csak a szabadban, ám a nagy műgonddal megalkotott, tüskésdróttal koronázott drótsövén y n belül kaptunk elhelyezést. Az éjszakát is a jó levegőn töltöttük. Az idő nem volt hideg, de azért baj volt, hogy a köpenyemen kívül más takaróm nem volt, és bizony, ha nem szégyelltem volna, fáztam volna.

Megemlítem, hogy kísérőink és őrizőink nagy érdeklődést tanúsí-

tottak a személyes apró tárgyaink iránt. Különösen az óra és a gyűrű érdekelte őket, ezért ezektől szívesen megszabadították a foglyot. A karórám itt Intapusztán lett oda, és az addig zsebben rejtegetett jegygyűrűmet belevarrtam a köpenyem gallérjába, így sikerült hazahozni.

Intapusztán május végéig maradtunk, közben az ottani jelent és golyállományból folyt az elszállítás. Közben, míg ott voltunk, nálunk dolgozni vittek bennünket. Többször voltunk az ostffyasszonyfalvasútállomáson vagonkirakási és berakási munkára. Ide tehergépkocsin vittek bennünket. Egy esetben, mikor innen hazafelé tartott velünk a gépkocsi, egy útmenti bokros résznél egy fogoly kiugrott az autóból. De mielőtt a bokrosban elrejtőzhetett volna, az őrk egyike géppisztollyal rálőtt, el is találta, és meghalt a menekülő igyekvő szerencsétlen.

Május végén egy reggel összeszervezték bennünket a szokásos ötöoszlopba, és a celldömölki állomásra kísérték, és ott tehervagonokba költöztettek bennünket. Bár elég szűken fértünk el a vagonokban, jó hosszú vonatszerelvény alakult ki a megtelt vagonokból. Azt senki sem mondta meg, hogy hová utazunk. A berakodás befejezése után hamarosan elindult velünk a szerelvény Budapest felé. Budapest a Keleti pályaudvarra futott be a vonatunk. Itt mozdonyt cseréltek a vonat előtt és másnap reggel indult velünk a vonat. Indulás előtt odajött a mozdonyvezető a vagonunk tüskésdróttal díszített ablakához - véletlenül az első vagonban szorongtam én is - és barátságosan, jóakarattal közölte velünk, hogy ő - a kapott utasítás szerint Focsanig visz bennünket. Így már világossá lett előttünk, hogy a Szovjetunióban kötünk ki, tehát dokumentre már nem számíthatunk. Az igen jóra való mozdonyvezető aztán elindult velünk, és elvitt bennünket Focsaniba. Itt nagy átmenő-tábor volt. Odaértünk kb. négy nap alatt. Itt át kellett telepednünk egy másik vonat-szerelvénybe, amely rossz vagonokból állt, és bizony ezek még távolabb álltak

a Pullman kocsiktól, mint az eddigi szerelvényünk kocsijai. úgy beszéltek ott, hogy ezek olyan kocsik voltak, melyeknek tengelyén a kerekeket a vasút nyomtávjának megfelelően át lehet állítani. Egyébként ezek kisebb kocsik voltak, mint a magyar teherkocsik, melyekben idáig utaztattak bennünket. A vagon-létszám azért megmaradt úgy, ahogy volt, és bizony olyan zsúfoltság lett ezekben a pullmanokban, hogy csak a padlón ülve fértünk el, kinyújtózkodni, fekiüdni nem lehetett.

A berakodás után hamarosan elindult velünk a gőzös. Most már dokumentet nem ígért senki, és azt sem kötötték az orrunkra, hova vezet az útunk.

Három hétig utaztunk keleti, kissé északkeleti irányban. Az úton kb. fél kiló kenyeret kaptunk naponta, és kétszer - reggel és délután - főtt ételt. Reggel valami feketekávé-szerű folyadékot, délután búza- vagy korpalevest, és abból kását, egy-két belevágott szalonnadarabkával. Néha egykicsike sült halat, vagy egészen apró főtt főtt halacskát. Az ételeket a vonatra fölrakott készletekből a vonaton készítették el egy vagonban berendezett konyhán, ahol káderekben főzni is tudtak. Az étel kiosztása a nagyobb állomásokon történt, míg ott a vonat várakozott. Az étel kihordásához minden vagonból 2-2 embert gyűjtöttek be a kísézőink, ezek aztán vödrökben hozták az ételt, és nagy kanalakkal kiporciózták a vagonban. A kenyeret a déli étkezéskor hozták és osztották ki. Az étkezéssel kapcsolatban nem is volt lényeges hiányosság, hanem a napi két vödör víz, amit naponta vagononként adtak, igen kevésnek bizonyult. Egy lacs-aljjal jutott belőle, és az a júniusi melegben kevés volt. Sokat szomjaztunk. Egyszer az segített rajtunk, hogy jó zápor kerekedett, és avagob tetejéről lecsurgó esővizet az ablaknyílás tuskésdrótjai között kinyúlva, csajkával, kulaccsal, kulacsaljával - kimejje volt - ~~kiny~~ fölfogtuk és megittuk. Sajnos, útunkon eső csak egyszer volt, így csak egyszer segített rajtunk.

Így utaztunk, és június vége felé közeledtünk a Volgához. Át is haladtunk Kujbisevnél a Volga hídján és hamarosan megállt velünk a vonat Kujbisev pályaudvarán. Itt közölték velünk, hogy ~~hogy~~ nem utazunk tovább, itt kirakodunk. Ez meg is történt, és utána ötösével csoportba rendeződve bekisértek bennünket a városba. Itt egy üres lak-tanyában helyezték el csoportunkat. Az első éjjel csak a padlón aludtunk - a szobák üresek voltak - de már másnap hoztak emeletes v-ágyakat, és így már megfelelő alvóhelyünk lett. Odaérkezésünk után a harmadik nap mentünk dolgozni. Dolgunk az volt, hogy gyárak udvar-
rendet csináltattak velünk, takarítottunk. Egyébként Kujbisev a Volg-keleti partján, egy hajtúkanyar mellett fekszik. A szibériai és a turkesztáni vasut itt ágazik el további hosszú útjára. Itt a város már háborús károk nem voltak, eddig már nem jutottak el a német bombázók. A városnak ~~193~~ 1935 előtt Szamára volt a neve.

Június 20-a körül kb. 200 főt közlünk hajón kivittek dolgozni a Kujbisevtől a folyási irányban 8-10 km-re a Volga mellett levő kolhozba. Itt burgonyát, káposztát és egyéb konyhakerti növényeket termeltek. A kolhoz Kujbisev városellátó zöldövezetéhez tartozott.

A kolhozban egy régóta nem használt juhórályban helyeztek el bennünket. A dolgunk burgonya és káposzta kapálása volt. Napi 8 órá dolgoztunk, általában nem nagyon nógattak bennünket. A déli pihenő alatt a volgában meg is szoktam fürödni. Egyébként, mint valamikori folyamórt nagyon érdekelt a Volga. Eszembe jutott gyakran a dal:

Csend ül a Volga vízén,
Esteledik kicsikém ...

A munka után estefelé dalolgatni is szoktunk. Ezt is gyakran eldalc-tuk.

Az ellátásunk itt jobb volt, mert a kolhoz is hozzájárult termé-nyeivel az ellátásunkhoz. Itt háromszori étkezést kaptunk és napi 70 dg kenyéret.

Bár a fentiek szerint nem volt rossz dolgunk, talán ottlétünk

Harmadik reggelén a létszámellenőrzésnél kiderült, hogy ketten megléptek közülünk. Ekkor a felsőbbtség elrendelte, hogy be kell keríteni hodályunkat. Ennek a parancsnak úgy tettek eleget őrizőink, hogy a rendelkezésre bocsátott anyagból velünk kerítést csináltattak a hodály körül, mégpedig úgy, hogy egymástól 4-5 méter távolságra 70-80 cm magas, földbevert karókkal körülvettük a hodályt, és a karók tetejére körül egy szál drótot szegezünk. Így lett bekerítve a lakosztályunk, és - érdekes - nem is szökött meg azután senki! Egyébként őriző nem volt éjjel sem a hodály körül.

Egy hetet dolgoztunk a kohozban, amikor az a váratlan esemény is történt, hogy hajón visszavíttek bennünket Kujbisevbe oda, ahol előbb is voltunk. Itt orvosi vizsgálat következett, melynek során a nem teljes munbírású foglyokat kiválogatták, de akkor még nem közölték velünk, hogy ez a válogatás miért történt. A nem teljes munkaképességűek csoportjába én is bele kerültem, annak köszönhetően, hogy egy 1941. őszen történt lövési sérülés miatt a bal lábszáram ~~huzamos~~ huzamos talpon-levés után erősen megdagadt, és ezt a vizsgáló orvos is megállapította.

Az orvosi vizsgálat során kiválogatott mintegy 200 embert sorakoztatták, majd egy tiszt a sor előtt végigment, és akinek lábán jó lábbelit észlelt, azt kiléptette a sorból, majd a kiléptetetteket külön sorakoztatta, és elrendelte, hogy vessük le a lábbelinket. Voltak csizmások, bakancsosok. Én ez utóbbiak közé tartoztam. Mikor a látyú levetése megtörtént, összeszedték a bakancsokat, csizmákat, és fatalpú, szürke posztócipőt osztottak ki helyettük. A cipő mind egyforma méretszámú, kb 41-es volt, így csaknem mindkinek kicsiny lett. De e bajon könnyen segítettünk. Ugyanis a cipő posztója apró vasszegekkel volt a fatalpra rászegezve, s a cipő orrán egy-két szeget kihúztunk, így a lábunk nagyújjá kinyúlt a cipőből, és ekként a cipőt befűzve, nagyszerűen lehetett járni benne. Nem szorított a

cípő!

A cipőakció lebonyolítása után az új cipőben megint sorakozó /ötösével, oszlopbab/- és kikisértek bennünket a pályaudvarra, és ott már várta csapatunkat egy hosszú teherszerelvény. Megjegyzem az előkészített vonatra nem csak a mi csoportunkat szándékoztak fölültetni, hanem Kujbisev több hadifogoly-lelőhelyéről gyűjtött össze a szállítmányt kitevő mintegy 1200 embert. Mielőtt a föl szállást megkezdtük volna, egy orosz tiszt tolmács útján közölte velünk, hogy hazamegyünk, szálljunk föl a vonatra! Az elosztás sz rint föl rakodtunk a vagonokba, ahol nagyobb hely jutott egy-egy embernek, mint amikor kifelé vitték bennünket. Itt mindenkinek jutott fekvőhely is a padlón, így éjjel lefeküdve tudtunk aludni.

Július 30-án indultunk el a vonattal Kujbisevből, és augusztus közepén érkeztünk Jassyba, Ez moldovai város, magyar neve: Jászvásár. Itt is nagy átmenő fogolytábor volt, mint Focsaniban. Kifelé is mentek innen is a fogolyszállítmányok.

Ahazafelé vezető útunkon a nagyobb állomásokon gyakran találkoztunk olyan vonatokkal, melyek még kifelé vitték a foglyokat. Ezen olyan eset is akadt, hogy a kifelé tartó fogolyvonat a mellettünk levő vágányon állt, és így át tudtunk beszélni egymáshoz. Nagyon csodálkoztak a kifelé vitt sorstársak, hogy mi már hazafelé megyünk. Mi meg bíztattuk őket, hogy ők is hamarosan hazakerülnek. Azt is mondtuk nekik: "Fölszeditek a krumplit, aztán jöhettek!" Sajnos, a foglyok hazaszállítása nagyon elhúzódott. Például: Patkó Sándor barátom 5 év múlva, 1950-ben térhetett haza.

Jassyban másik vonatra rakodtunk át, amely hamarosan indult is velünk hazafelé, és aug. 18-án reggel érkeztünk Szegedre. Itt kirakodtunk a vonatból és itt végre megkaptuk az elbocsátó dokumentet. Ebédet is kaptunk, egy ott már működő hadifogoly-elbocsátó iroda jóvoltából. Kaptunk egy kis pénzsegélyt is, hogy legyen az útra egy kis költőpénzünk. Ez a hazafelé vivő további úton a szükséges kiadásokra elég is volt.

Ezután az első kínálkozó vonattal elindult ki-ki hazafelé. Én Budapestr, onnan Nagytéténybe utaztam, mert ott volt a lakásunk.

De a lakás már nem volt a miénk. Kirakták a holminkat és más költöztött bele. A bútorunk, holmink egy részét a jóra való házmester megmentette: berakta a saját lakásába, de jórésze odaveszett.

Nagytétényből hazajöttem Csöglére. Augusztus 20-án estefelé értem haza. Elsőnek a Csögléről hadifogságba kerültek közül. Kezdhettek az új életet.

Csögle község a háborús cselekmények miatt épületeiben kárt szenvedett. 1944. március végén néhány bomba esett a határba, a falutól keletre kb. 700 méterre. A bombák nagy gödröket vágtak, de egyéb kárt nem tettek. 1945. március 28-án néhány kisebb bomba esett a faluban Németh Imre portájának gátsó részére, de épületben nem esett kár, Németh Imrének a hátsó udvaron levő szekere az megromlott. Esett még 2 kisebb bomba a Kossuth utca beépítetlen részére, Baráth Zoltán asztalos háza közelébe, de kárt ezek sem tettek. Ezeket a bombákat orosz repülők ejtették le. Az orosz csapatok akkor voltak itt átvonulóban, és az első bomba leesésekor Németh Imre háza közelében egy háznál kértek egy fehér lepedőt, és azzal integtettek a repülőknek. Lobogtatták a lepedőt, és azután nem is esett bomba.

Csöglén és környékén harcok nem voltak. A németek hátráltak, az oroszok pedig követték őket. Csöglén az áthaladás 1945. március 28-án történt.

Csögle, 1989. szeptember 30.

Beküldte: Szabó Dénes,
Csögle, Kossuth utca 12.

SZABÓ LAJOS
ALHÖGY.

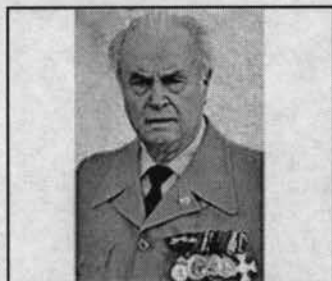

GYÖNGYÖS

[View/Sign Guestbook](#)

JOSEPH SZELEI

SZELEI (SZKIBA) _ Joseph (Jozsef) March 19, 1914 - June 3, 2008 Joseph Szelei passed away peacefully at the Peter Lougheed Hospital in Calgary, AB on June 3, 2008 at the age of 94 years. Joseph is survived by his son, Les Bela Szelei; grandson Steven Les Szelei; and granddaughters Treanna Lynn Szelei and Krystina Bela Szelei. He will be lovingly remembered by many of us who have had the good fortune to have known him, from all walks of life and a diversity of cultures, including close family, relatives and friends in the native and local Calgary Hungarian community, as well as

neighbors and working colleagues whose paths have crossed his along a memorable, rewarding, long and healthy life. The unique sparkle of his eyes, sharp wit, humor, love of history and quick step will be sadly missed by nephews, nieces and their children from both Canada and his native Hungary. Joseph is also survived by his niece Elizabeth Rescsanszki of Szendro, Hungary. He was predeceased by parents Andras Szkiba and Erzsebet Kovacs of Szendro, Hungary; his loving wife Veronika Julling of Herend, Hungary; cherished second wife Gertrude Starker of Neustadt, Czechoslovakia; sister Erzsebet Szkiba of Szendro, Hungary; and step-grandson Cpl. Michael Gunter Starker of Calgary, Alberta. Joseph was born and raised in a hard working and loving family near the rural village of Szendro, now situated near the northern border of Hungary. His strong independence developed at an early age and followed him throughout his long and memorable lifetime. Joseph was a proud and highly decorated member of the Royal Hungarian Mounted Police (Magyar Kiralyi Csendors) and served during the Second World War with the Hungarian Army as a battle tank commander and instructor. Following the war, Joseph immigrated to Canada to become a citizen, initially residing in Ontario, where he apprenticed in several trades and worked in the smelter industry. He later relocated to Alberta and engaged in the coal mining industry near Blairmore, Crowsnest Pass. His intuitive nature, zest for new challenges and knowledge drove him to relocate and settle in Calgary, AB where he worked as a master surveyor on assignments in the developing tar sands area of Ft. McMurray. Joseph met and married his soul-mate, Veronika Julling in October 1953. His hard work ethic and craftsmanship skills were used exhaustively when they built their own comfortable home in Renfrew, Calgary. Tragically, Joseph lost Veronika unexpectedly in February, 1961 and later left his surveying career to care for his son Les as a single parent. He joined the City of Calgary Planning Department as a draftsman and was quickly promoted to successive senior positions, remaining there until his retirement and completion of the design of several major city thoroughfares, including Deerfoot Trail. Joseph married Gertrude Starker in September 1962, who as a couple raised both of their sons, Gunter Starker and Les Szelei. Sadly, Gertrude passed away in August, 1993 after which Joseph lived defiantly on his own, enjoying his home and beloved garden with family, neighbors and friends. He remained strong, healthy and active well into old age and will remain for many of us a man of impeccable character, strong morals and family leadership. Relatives and friends are invited to Prayer Services at FOSTER'S GARDEN CHAPEL, 3220 - 4 Street N.W., Calgary (across from Queen's Park Cemetery) today, June 12, 2008 from 7:00 p.m. to 8:30 p.m. A Funeral Mass will be held at St. Elizabeth of Hungary Catholic Church, 819 - 13 Avenue S.W., Calgary, AB on Friday, June 13, 2008 at 10:30 a.m. with the Reverend Nandor Nagy of St. Elizabeth Church officiating. Interment to follow at Queen's Park Cemetery. A Celebration of Life luncheon will follow at St. Elizabeth Church reception centre. If friends so desire, memorial donations may be made directly to St. Elizabeth of Hungary Catholic Church. Expressions of sympathy may be forwarded to the family at www.mem.com. FOSTER'S GARDEN CHAPEL FUNERAL HOME and CREMATORIUM. Telephone: 297-0888 Honoured Provider of Dignity Memorial

Meenurci Kerec főtérre. Öpr.
VII. Miskolc Salpótyánc, Mafroszóló
1944-én Gendörsef zseblőnyv